

Movice

dj. vrtića Rožica, Veliko Trgovišće

Rožica

Broj 8
Veljača 2018.

ISSN 1849-6431

SADRŽAJ

RIJEČ UREDNIKA.....	2	Mješovite skupine.....	43-44
IZ ODGOJNO-OBRZOVNE PRAKSE DV ROŽICA			
Dokumentiranje razvoja djeteta uođenjem razvojnih mapa.....	3-6	Zauršne priredbe u ustanovama ranoga	
Partnerstvo s roditeljima.....	7	i predškolskog odgoja i obrazovanja.....	45
Projektna metoda rada u predškolskoj ustanovi.....	8-10	Poticanje razvoja emocionalne inteligencije	
Razvoj predpisačkih i predčitalačkih uještina.....	11-12	projektom „Brodom po svijetu“.....	46-49
Sukobi među djecom i kako ih riješiti.....	13		
Tjelesne aktivnosti u jaslicama.....	14-15	STRUČNO ZNANSTVENI KUTIĆ	
Važnost samostalnosti djece jasličke dobi.....	16	Pedagog u vrtiću.....	50-51
Odgojitelj refleksiuni praktičar.....	17	Čitanje slikounica.....	52
Od 6.00 do 16.00.....	18	Popis preporučenih kvalitetnih slikounica.....	53-54
MALO DIJETE-VELIKI GENIJALAC.....	19-29	Igra na otvorenom.....	55-57
IZ ODGOJNO-OBRZOVNE PRAKSE DRUGIH VRTIĆA			
Potencijalno darovita djeca u vrtiću.....	31-32	Moć glazbe.....	58-60
Suradnja roditelja i odgojitelja.....	33-34		
Uloga igre u razvoju predškolskog djeteta.....	35-36	KUTIĆ ZA RODITELJE	
Važnost socijalnog i materijalnog okruženja u procesu učenja djece rane dobi.....	37-38	Moj posjet vrtiću.....	61
Kreativnost kao ulog za bolju budućnost djeteta.....	39-40	Moja mama ide u vrtić čitati dinosaure.....	61
Blagdani u vrtiću.....	41-42	Naših godinu dana.....	62
		Nije Ho-Ho-Ho, već DO-DO-Do kad!.....	63
		NOVICE IZ ROŽICE.....	64-67

Rijěc urednika

ragi čitatelji, i osmi broj naše i vaše *Hižice* doživio je sujetlo dana što nas jako veseli. Ponovno smo se potrudili učiniti ga zanimljivim različitim grupama čitatelja, od djece i roditelja, sve do odgojitelja i stručnih suradnika s područja ranoga i predškolskog odgoja, ali i suima koje zanima rad našeg urtića i odgoj djece općenito.

Već prošle godine u našoj su publikaciji bili primjeri odgojno-obrazovne prakse unutar, ali i izvan našeg urtića, pa i izvan naše županije. S tom dobrom praksom nastavljamo i ove godine, čime ova publikacija postaje suojevrstan mali zbornik umreženih odgojitelja i stručnih suradnika koji stalno nadopunjaju i unapređuju svoju odgojnu praksu. I dalje ostajemo pri tome da su naše *novice* suojevrstno glasilo rada našeg urtića za koji se nadamo da će, u ne tako dalekoj budućnosti, proširiti svoje kapacitete, budući da uz stotinu upisane djece, nemamo više izgleda udovoljiti molbama roditelja za upis djece u Dječji urtić Rožica.

Sama koncepcija časopisa nije se mijenjala u odnosu na prošlu godinu, te uz stručne članke i dalje sadržava likovne radove djece, fotozapise različitih aktivnosti djece i prostorno-materijalnog okruženja naše kuće. Narauno, i roditeljima kao našim prvim suradnicima i partnerima, ponovno smo dali mogućnost da se osurnu na rad urtića, ali i da daju svoje viđenje, savjet ili neki prijedlog oko odgoja djece. Nadamo se da ćete sa znatiželjom razgledati i pročitati ovaj osmi broj časopisa *Hižica* i u njemu naći nešto što vam se posebno svidjeti, što ćete novouzeti ili iz čega ćete nešto novouzeti. Mi vam, kao i uujek, želimo ugodno čitanje.

Gordana Paulinić, raunateljica

Iz odgojno-obrazovne prakse DV Rožica

Dokumentiranje razvoja djeteta uođenjem razvojnih mapa

Anamarija Kralj, odgojiteljica

Dječji vrtić Rožica, Veliko Trgovišće

Praćenjem razvoja djeteta, odnosno dokumentiranjem i planiranjem, podržava se cijelokupni razvoj i učenje djeteta, prate se djetetovi interesi i potrebe, a nadograđuju prethodna znanja i iskustva. Redovito i sustavno dokumentiranje razvojnog napretka, procesa učenja i postignuća djeteta, odgojiteljima omogućava stvaranje kratkoročnih i dugoročnih planova koji uvažavaju različite stilove učenja i sposobnosti svakoga pojedinog djeteta, a mijenjaju se po potrebi. U procesu dokumentiranja i planiranja, osim odgojitelja i roditelja, od velike je važnosti i sudjelovanje djece. Tako je i proces dokumentiranja razvoja djeteta i usmjeren i prilagodljiv. U svakom sljedećem koraku planiranja, osim djetetovog napretka u razvoju i učenju, interesima i potrebama, u obzir treba uzeti i doga-

đanja u njegovom životu i zajednici u kojoj živi. Bolje poznavanje djece, što mogu i kako reagiraju na mogućnosti i prepreke u procesu učenja, na koji način dolaze do važnih spoznaja koje mogu upotrijebiti u suakodneunom životu, omogućuje nam dokumentiranje. Ako su djeca mala, i ne mogu se još verbalno, u pisanim oblicima i ostalim simboličkim jezicima izraziti, njihovi glasovi, geste i poduzete radnje omogućuju nam uvid u to kako reagiraju na nas, na druge i na okruženje u kojem se nalaze. Sustavno dokumen-

tiranje omogućuje odgojiteljima, a i njihovim roditeljima, stalno obraćanje, pregledavanje i nadograđivanje istog, utoliko mogu uvidjeti jesu li što previdjeli u praćenju djetetovo razvoja.

Dokumentiranje i važnost dokumentiranja

Dokumentiranje podrazumijeva sustavno prikupljanje dokumentacije (etnografskih zapisa), koja nam omogućuje promatranje i bolje razumijevanje akcija djeteta, a time i osiguravanje kvalitetnije potpore njegovu razvoju (Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje 2015). Oblici dokumentacije su pisane anegdotske bilješke, dnevnici, transkripti razgovora različitih subjekata i druge narativne forme, dječji likouni radovi, grafički prikazi i makete te audio i videozapisi, fotografije, slajdovi i drugo (Nacionalni okvirni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje 2015). Dokumentacija uključuje sve subjekte odgoja

i obrazovanja: odgojitelje, djecu i roditelje. Odgojitelj koji dokumentira učenje djeteta ima više sa-mopouzdanja (Slunjski 2012). Bolje razumijevanje djeteta povezano je sa svim segmentima življena djece u vrtiću, a boljim razumijevanjem djeteta odgojitelj stvara poticajno prostorno-materijalno okruženje u kojem djeca mogu istraživati različite fenomene i razvijati različite kompetencije, zatim fleksibilnije i usklađeno s potrebama djece odgojitelj organizira aktivnosti djece u vrtiću te gradi bolje odnose i

kvalitetniju komunikaciju s djecom (Slunjski 2008). Kvalitetna podrška učenju djeteta uviјek uključuje istraživanje i izgradnju strategija boljeg razumijevanja djeteta od čega je vrlo vrijedno dokumentiranje aktiunosti djece (Slunjski 2008). Dokumentiranjem, odgojitelj postaje istraživač vlastite profesije i odgojno- obrazovnog rada, učenja i odgoja djece, ali i sukonstruiranja kurikuluma (Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj 2015). Tankersley i suradnice ističu kao odgojitelji trebaju gledati na svijet očima djeteta pokušavajući sazнати što je to što djecu najviše zanima, što ih najviše veseli, gdje se osjećaju najživotnijima, gdje su otvorena, na što reagiraju i kada se osjećaju samopouzdanim.

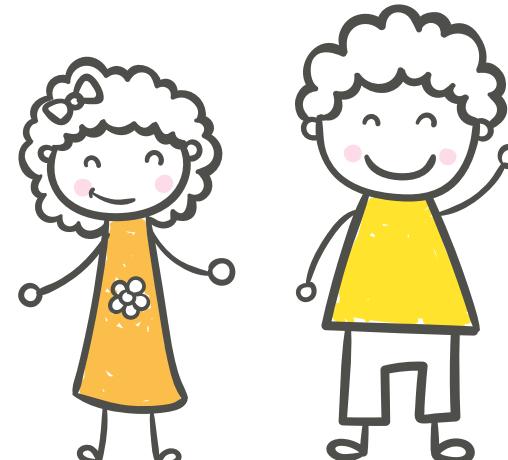

Važno je osuijestiti zbog čega je potrebno dokumentirati razvoj djeteta, te kako je to alatka za bolje shuaćanje djeteta i bolje planiranje procesa, a ne opterećenje i još jedan od zadatka koji se treba odrediti. Neka od važnih pitanja koja si možemo postaviti kada dokumentiramo, jesu: razumijemo li surhu dokumentiranja procesa djetetovo učenja, pomaže li nam ona u suakodneunom radu i pratimo li djetetu razvoj i aktiunosti sustavno i procesno, kome je namijenjena dokumentacija koju smo prikupili, koja nam vrsta dokumentacije najviše pomaže i kako možemo najbolje izložiti dokumentaciju da bude namijenjena djetetu i/ili roditeljima, pomaže li nam dokumentacija u tumačenju aktiunosti djece ili pokretanju promjene u prostoru i materijalima te što doznajemo o djetetu na temelju dokumentacije koju smo prikupili... Osim pitanja koja si možemo postaviti, važno je kako i kada dokumentiramo. Kada dokumentiramo, bilješke o ponašanju i akcijama djece trebaju biti surhovite, objektivne i opisne, opisuvići što je dijete radilo u određenoj situaciji. Trebamo postaviti pitanja na koja promatranjem želimo dobiti odgovor. Ponekad je promatrati i bilježiti vrlo teško jer je odgojitelj/ica sam/a, u grupi boravi mnogo djece,

dogode se neplanirane situacije na koje mora interuenirati i tako dalje. U takvim trenutcima odgađa se dokumentiranje. Zato je važno dogovoriti urijeme dokumentiranja i ugraditi u raspored odgojno-obrazovnog rada ako želimo sustavno promatrati i bilježiti ono što se događa. Važno je znati koju ćemo tehniku bilježenja koristiti u određenoj aktiunosti, tehniku koja nam je u tom trenutku najpogodnija. Na primjer, ako djeца i situacija zahtjevaju našu prisutnost, nećemo se udaljavati da bismo fotografirali ili snimali, već ćemo zapisivati reakcije i akcije djece na papir. U tom načinu bilježenja važno je izbjegavati interpretaciju događaja, već treba rabiti detalje i opisuvići ponašanja djece uz uporabu

objektivnih izraza. Vrijeme trajanja praćenja djeteta ovisi o mnogo faktora, od cilja, načina bilježenja, trajanju aktiunosti pa do broja djece u skupini. Više puta sam se osobno uvjerila kako u spontanom razgovoru s djetetom saznamo više o njemu, nego u planski određenim aktiunostima. Mnoga prilika za dokumentiranje imamo promatranjem tijeka igre djeteta jer je dijete tijekom igre najaktiunije, a ona nije strukturirana ni programirana od strane odraslog. Kad odgojitelji koriste sustavno promatranje (dokumentiranje) i druge raznoursne, razvojno primjerene alate za procjenu, koji istovremeno održavaju i proces i rezultate razvoja i učenja, tada djeca:

- razvijaju pozitivnu sliku o sebi i samopoštovanje jer ih se uvažava kao pojedince;
- brže se razvijaju i napreduju, jer odgojitelji prepoznaju kada su djeца spremna upoznati nove pojmove i uještine i mogu pravovremeno planirati aktiunosti kojima će djetetu dati odgovarajuću podršku;
- spremnija su za preuzimanje rizika u učenju novih stvari. Budući da promatranje

(dokumentiranje) nije namijenjeno kategoriziraju, već da bi se djeci pomoglo da bolje napreduju, djeca su manje opterećena pogreškama i otvoreni za nova iskustva učenja (Tankersley i suradnici 2012).

Kako bi bili sigurni da dokumentiramo objektivno i da podatke dokumentiranja koristimo na uvažavajući način, važno je u praksi redovito promišljati brojne utjecaje na djetetu razvoju i učenje. Razumijevanje pojedinog djeteta potrebno je proujeriti s članovima njegovih obitelji i s drugim odgojiteljima koji s djetetom rade. Korak dalje, u svojoj praksi, odgojitelji idu kad osim ranije navedenih oblika dokumentacije, rade mape razvoja za svaku dijete ponaosob i individualne planove za daljnji rad s djetetom.

Kada odgojitelji planiraju aktivnosti koje se temelje na razvojnim razinama i interesima djece kako bi im omogućili usuajanje potrebnih kompetencija, onda djeca:

- uče učinkovito jer uče u zoni proksimalnog razvoja;
- lakše stječu potrebne kompetencije, jer su motivirani i uključeni;
- stječu kompetencije u svim razvojnim područjima (Tankersley i suradnici 2012).

Također, korak dalje u praksi odgojitelji idu kada s roditeljima i djecom analiziraju dokumentirano i zajedno planiraju daljnji razvojni napredak u svim područjima razvoja, posebno onim djetetovim jakim područjima.

Zajedničko razmatranje razvojnih mape djeteta s roditeljima, te njihovo procjenjivanje i nadopunjavanje dokumentiranog, pomaže nam još bolje razumjeti dijete, ali i samom roditelju. Ovime se roditelji osjećaju osnaženi i raunopraunim partnerima u tom procesu.

Čemu služi i što je razvojna mapa djeteta?

Ona individualizira pristup razvoju djeteta s ciljem postizanja najboljega optimalnog razvoja u

skladu s djetetovim potrebama, njegovim sposobnostima i jakim stranama. Poveznica je u komunikaciji roditelja i odgajitelja, a isto tako omogućuje stvaranje roditeljske slike o odgojitelju, kao stručnoj i kompetentnoj osobi koja prati i potiče razvoj njegovog djeteta.

Razvojna mapa djeteta prikazuje razvoj i napredak djeteta, opisuje promjene ili moguća odstupanja u djetetovom razvoju. Također, prikaz je osnovnih prekretnica u područjima razvoja djeteta. Način uvođenja razvojne mape djeteta nije definiran, a odgojitelji i dječak dalje u svojoj praksi kada sami osmisle alate za praćenje i dokumentiranje razvoja djece. Naglasak suvremenice treba staviti na objektivnost u bilježenju, koju je teško ostvariti jer kao i odrasle, i djecu često procjenjujemo na temelju nekih vrsta ponašanja, naročito kod prvi dana boravaka u odgojno-obrazovnoj skupini. Bitno je ne brzati sa zaključcima, s obzirom da djeca imaju različita ponašanja kod kuće i u vrtiću. Stoga, uvjek je potreban individualan razgovor s roditeljima u kojem možemo saznati mnogo detalja o životu djeteta u obiteljskom okruženju. To je jedan od elemenata koji nam pomaže u nadogradnji razvojne mape djeteta.

Razvojna mapa djeteta može sadržavati:

- podatke o djetetu i njegovu fotografiju (ime i prezime djeteta, datum rođenja, datum upisa u jaslice ili vrtić, članovima obitelji, fotografije obitelji, podatke o učenju i težini djeteta, otisk dlanu i stopala djeteta...)
- važne datume (zajedničke posjete, izlete, takmičenja djeteta i njegovih prijatelja iz skupine/vrtića...)
- izjave djeteta; stvaranje (stihovi, priče djeteta)
- intervjui s djetetom (ciljani; mogu biti vezani za određeno područje djetetovog interesa)
- likouni radovi koji „oslikavaju“ razvoj djeteta (selektirani)
- zapažanja o djetetu (fotografije s opisom djeteta u procesu aktivnosti i učenja)
- videosnimke i audiosnimke, i tako dalje.

Osim navedenog, u stručnoj literaturi se navode tehnike dokumentiranja putem razvojnih mape, kao što su:

- kontrolna skala (ne donosi detaljne analize ponašanja djeteta), skala procjene

(može biti numerička, deskriptivna i kombinirana),

- deskriptivno- narativne bilješke (kratak, ali jezgrout opis situacija, tj. kako neko ponašanje počinje, kako se razvija i kako se rješava, na primjer kako djetete razrješava sukob, opis reakcija druge djece na ponašanje i radnju djeteta...)
- transkripti (pažljivo dokumentiranje verbalnih izričaja djece).

U početcima sam dokumentiranja razvoja djece putem razvojnih mapa, tako i u procesu učenja pravilnog dokumentiranja i traženju dodatnih alata za dokumentiranje u ovom obliku. Kako je to dugotrajan proces koji se gradi, propitkuje i usavršava, potrebno je na njemu kontinuirano raditi.

Neke od tehniku koje koristim s kolegicama u našem učeđenju razvojnih mapa djece jesu: obrazac *Individualni plan*, obrazac *Praćenje prilagodbe djeteta*, bilješke individualnih razgovora s roditeljima, narativne bilješke (uažne za razvoj djeteta, a uze-

te iz pedagoške dokumentacije odgojno-obrazovne skupine), bilješke o prilagodbi djeteta, instrumentarij praćenja i planiranja djece 0-3 godine (Korak po korak) - obrasci *O djetetu, Tablica razvojnih ciljeva, Praćenje temperamenta djeteta*.

I na kraju, praćenjem dječjeg razvoja i dokumentiranjem različitim tehnikama, dobivamo podatke koji trebaju činiti okosnicu kvalitetnoga razvojnog kurikuluma. Dokumentiranje je jedan neprekidan proces koji se uči, promišlja i izgrađuje. Potrebno je zajednički, odgojitelji od djece i odgojitelji od odgojitelja, neprekidno učiti, a posebno kroz uvide o načinima dokumentiranja, isprobavajući tehnike prikupljanja dokumentacije i njene interpretacije. Osim toga, veoma je važno kako odgojitelji dokumentiraju u odgojno-obrazounoj praksi i koliko su uješti u tehnikama dokumentiranja. Smatram neophodnim da bi sui odgojitelji, za kvalitetan

rad s djecom i roditeljima, trebali imati temeljna znanja o dokumentiranju, poznavati surhu dokumentiranja, razliku između etnografskog zapisa i dokumentacije, znanje o vrstama etnografskih zapisa te kontinuirano raditi na tehnikama dokumentiranja i traženju novih oblika dokumentiranja. Ne može se osporiti kako dokumentiranje pomaže odgojiteljima u procjeni vlastite prakse i poboljšanju suoga profesionalnog rada.

Kako bi odgojitelji i roditelji razvili suradnički odnos ka partnerskom, nužno je kontinuirano razmjenjivati informacije o djetetu radi boljega razumijevanja djeteta. Razvojna mapa djeteta spona je u zajedničkom razumijevanju djetetouih potreba, učenja i razvoja.

Literatura:

1. Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (NN 5/15.)
2. Slunjski, E. 2008. *Dječji ur- tić, zajednica koja uči, mjesto dijaloga suradnje i zajedničkog učenja*. Spektar media. Zagreb.
3. Slunjski, E. 2012. *Tragovima dječjih stopa. Kako bolje razumjeti dijete? Kako mu pomoći da razumije sebe i druge? Kako ga poticati na samostalno i suradničko učenje?* Profil knjiga d.o.o. Zagreb.
4. Slunjski, E. i suradnici. 2016. *Izvan okvira 2: Promjena – od kompetentnog pojedinca i ustanove do kompetentne zajednice učenja*. Element d.o.o. Zagreb.
5. Stokes Szanton, E. 2005. *Kurikulum za jaslice: razvojno-primjereni program za djecu od rođenja do 3 godine*. Pučko otvoreno učilište Korak po korak. Zagreb.
6. Tankersley, D. i suradnici. 2012. *Teorija u praksi – priručnik za profesionalni razvoj odgajatelja*. Pučko otvoreno učilište Korak po korak. Zagreb.

PARTNERSTVO S RODITELJIMA

Anita Jurina, odgojiteljica

Dječji vrtić Rožica, Veliko Trgovišće

Dolazak nououpisanog djeteta u vrtić pred odgojitelja stavlja važan zadatak - u što kraćem vremenskom periodu steći uvid u djetetove potrebe, nauke i interese. Također, vrlo je važno upoznati i djetetu u okolini u kojoj ono raste i razvija se, odnosno njegovu obitelj. Zašto je to bitno? Zato što želimo da se dijete u novoj okolini osjeća ugodno i prihvaćeno, da vrtić bude poticajno i motivirajuće mjesto za daljnji djetetu razvoj u skladu s njegovom dobi, mogućnostima i interesima.

Mi u vrtiću težimo tome da život djeteta u instituciji upotpunjuje njegov život u obitelji, i obrnuto, te je upravo zbog toga potrebna suradnja vrtića i obitelji.

Dolaskom u vrtić, dijete se prvi put nalazi u situaciji da iz primarne socijalne sredine - obitelji, odlazi u nepoznatu socijalnu sredinu - vrtić. Nama, odgojiteljima, profesionalni je zadat razvoj djetetove ličnosti, koji je suvremenije kvalitetniji i cijelovitiji, ako se kontinuirano nadopunjuje odgojnim vrijednostima, ciljevima, očekivanjima i stilovima roditelja. Zato je komunikacija između obitelji

i institucije iznimno važna te je potrebno da bude kontinuirana i potpuna, uz uzajamno uvažavanje.

Također, veliku važnost ima i uključivanje roditelja u suvremeniji odgojno-obrazovni rad. Zašto je važna ta uključenost? Zato što roditelji sa svojom djecom žive od rođenja i njihov odnos je cjeloživotni. Roditelji su prvi i najvažniji odgojitelji svoje djece i nose najveću odgovornost za njihov razvoj i napredak. Dječji pak vrtić, koji je usmjeren na dijete, uviđa roditelje kao svoje najvažnije partnere.

Kualiteta takvog odnosa vidljiva je iz dobre međusobne komunikacije, informiranja, savjetovanja, učenja, dogovaranja i druženja. To nazivamo suradnjom. Kada ta suradnja preraste u zajedničko usmjeravanje uz obostrano poštovanje i želju za dogovaranjem, dijeljenje informacija, odgovornosti, znanja, uještina i zajedničko donošenje odluka, suradnja postaje partnerstvu. Cilj je uvek isti - dobrobit djeteta.

Kualitetna suradnja u najvećoj mjeri ovisi o odgojiteljima. Odgojitelji pozivaju roditelje na grupne i individualne sastanke, radionice, druženja kroz koje prezentiraju svoje ciljeve i zadaće u radu i pronađene načine i oblike suradnje koji odgovaraju potrebama i mogućnostima roditelja. Odaziv roditelja na sastanke i druženja, sudjelovanje u aktivnostima (fizički ili donošenjem materijala), sudjelovanje u donošenju odluka vezanih uz rad vrtića i odlučivanje o programu rada, samo neke su od stepenica razvoja suradnje i prelaska u partnerstvo.

Suradnja s roditeljima jedno je od mjerila kvalitete ustanove. Hoće li vrtić kao okruženje biti poticajno za djecu ovisi najvećim dijelom o odnosu roditelja, odgojitelja i djece.

Smatram da je naš vrtić dosegnuo određenu kvalitetu suradnje i na dobrom smo putu da ta suradnja preraste u partnerstvo. Roditelji samoinicijativno donose materijale potrebne za opremanje centara aktivnosti (jer znaju zašto i s kojim ciljem su potrebni njihovoj djeci), redovito se uključuju u odgojno-obrazovni proces (predstavljanje zanimanja, čitanje priča, izrade plakata na različite teme, uključivanje u projekte i sl.), rado se odazivaju na individualne razgovore na kojima se, osim savjetovanja i izmjene informacija, uvažavaju različita mišljenja vezana uz stilove odgoja i nude inovativna rješenja eventualnih problema koji opterećuju rad skupine.

Istinsko dijeljenje moći i odgovornosti bit je partnerstva obitelji i dječjeg vrtića. Jesmo li, kao stručni djelatnici, dovoljno pripremljeni, spremni i kompetentni prepoznati i odgovoriti na aktualne potrebe roditelja? Možda i nismo. Ali jedno je sigurno: imamo snažnu želju i volju da to postanemo. Cilj je uvek isti - DIJETE i njegova dobrobit.

Literatura:

Ljubetić, M. *Vrtić po mjeri djeteta*.
Milanović, M. i dr. *Pomožimo im rasti*.

Projektna metoda rada u predškolskoj ustanovi

Katarina Šipek,
odgojiteljica pripravnica
Marina Bišćan, odgojiteljica
Dječji vrtić Rožica,
Veliko Trgovišće

Rad na projektu u oblikovanju odgojno-obrazovnog procesa nije novi pojam, štoviše u literaturi je često opisivan i objašnjavan od strane mnogih autora, a začetnikom projektne metode smatra se Killpatrick. Pod pojmom projekta podrazumijeva se sklop aktiunosti u kojima jedno, ali najčešće više djece, proučava određenu temu i problem uz primjerenu, nemametljivu podršku odgojitelja (Slunjski 2012). U projektu, jednom od oblika integriranog kurikuluma, djeца prema vlastitim interesima i mogućnostima, u suradnji s drugom djecom te uz pomoć odgojitelja kroz razne aktiunosti, najčešće istraživačke, stječu brojna iskustva, znanja te primjenjuju već ranije naučene i stečene uještine.

Projektno planiranje aktiunosti podosta se razlikuje od tradicionalnog planiranja. Neke od urlo

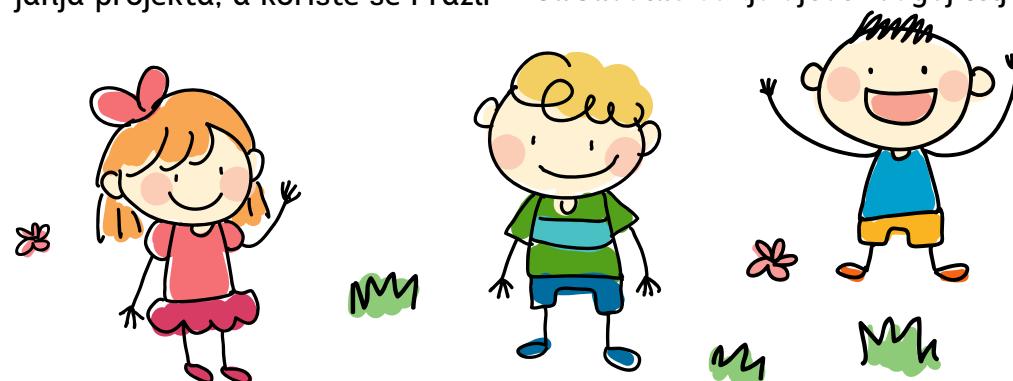
bitnih razlika u projektnoj metodi jesu da trajanje aktiunosti nije određeno, sadržaj i temu dogovaraju djeca s odgojiteljima, aktiunosti nisu planirane detaljno nego okvirno, a odgojitelj se trudi nadograditi prethodna znanja djece. Osim toga, cilj projektnog planiranja je samostalno istraživanje djece, promišljanje, istraživanje različitih dostupnih izvora, a cijeli naglasak je stavljen na fleksibilnost vremena i pristupa svakom djetetu individualno, stoga projektna metoda rada ima mnogobrojne prednosti. U projektnoj se metodi planiranja osigurava kontekst za afirmaciju urodene značajke djece i njihovog samomotiviranog učenja, jači je interes roditelja koji nerijetko na brojne načine daju svoj doprinos u procesu trajanja projekta, a koriste se i razli-

čite dostupne tehnologije i mediji. Iskustveno učenje, koje u ovom slučaju dolazi do velikog izražaja, pogoduje različitim područjima razvoja djeteta, a doprinosi i većoj inkluziji djece s posebnim potrebama. U radu na projektu također se ostvaruje većina odgojnih ciljeva u procesu odgoja i obrazovanja: od razvoja šireg okvira djetetouih intelektualnih, akademskih, motoričkih i socijalnih uještina do jačanje slike o sebi i stjecanja primjene praktičnih znanja (Slunjski 2001).

Da bi se ostvario kvalitetan projekt, prije svega, potrebno je osigurati preduvjeti koji jamče željenu kvalitetu, a odnose se na uvjete za aktiuno, istraživačko učenje. Važno je stvoriti ozračje suradnje i međusobnog uvažavanja i praksu suodlučivanja djece i odgojitelja

u aktiunostima. Djeci je potrebno omogućiti bavljenje temama i problemima koji ih zanimaju pri čemu se naglasak stavlja na kvalitetu iskustva djece, njihovu autonomiju i kritičko mišljenje. Aktiunosti koje djeci omogućuju suočavanje s različitim perspektivama, pregoravanje, raspravljanje i donošenje vlastitih sudova od značajnog su doprinsosa za uspješnu realizaciju projekta. Krajnji cilj projekta nije usujanje i ponavljanje informacija, nego stjecanje kvalitetnih iskustava učenja koja uključuju propitiavanje, samostalno razmišljanje i sposobnost rješavanja problema u suradnji s drugima. Važno je uzeti u obzir i način kako djeça uče kako bi im se omogućili što kvalitetniji preduvjeti koji osiguravaju kvalitetu projekta.

Nakon zadovoljavanja prethodnih kriterija, važno je djelomično isplanirati daljnji tijek. Planiranje treba shvatiti samo uujetno jer se ne planira u doslounom smislu, nego se promišljaju uujeti koji će podržati cijeli proces stalne nadogradnje. Projekt se sastoji od nekoliko ciklusa koji se međusobno isprepriči.

U proum se ciklusu odabire tema i početna razrada. Iako se tema odabire prema dječjim interesima, odgojitelj oudje ima veliku ulogu. Pripremom i ponudom određenog sadržaja može utjecati na buđenje interesa upravo oko određenih sadržaja, stoga je vrlo važno promatrati djecu i slušati njihove potrebe, dokumentirati njihove aktiunosti i raditi zajedničke refleksije odgojitelja. Upravo tim promatranjem i bilježenjem, ali i konzultacijama s drugim odgojiteljima u zajedničkim refleksijama, odgojitelj spoznaje razinu znanja koju djeca posjeduju i na taj način može znati koje im sadržaje po-

nuditi za nadogradnju prethodnih znanja. Potom slijedi realizacija i praćenje dogovorenih aktiunosti (Šagud 2006).

U drugom ciklusu dolazi do daljnje razrade teme koja se nije mogla isplanirati zbog fleksibilnosti samog projekta, osuđstava se razina novostečenih znanja i okvirno se planira što dalje u suradnji s drugim odgojiteljima na temelju zajedničkih refleksija i na temelju vlastitih samorefleksija. S obzirom na naglašenu važnost promatranja djece u surhu razvoja dalnjeg smjera projekta, bitnu ulogu u tom cijelom

procesu ima dokumentiranje koje predstavlja suojevrsni alat za promatranje procesa učenja djece, a odgojiteljima je od velike važnosti jer im omoguće da bolje razumiju, a i samim time da djeci osiguraju kvalitetniju podršku. Iz tog se razloga puna pozornost posvećuje sposobljavanju odgojitelja za dokumentiranje odgojno- obrazounog procesa. Uloga odgojitelja u nastanku i trajanju projekta je izrazito bitna. Odgojitelj ostvaruje prethodno navedene preduvjete, stvara poticajno okruženje, dokumentira u surhu ostvarenja ciljeva i surhe samog projekta općenito. Njegova se uloga udaljuje od one tradicionalne, kontrolirajuće, od frontalnog rada i poučavanja djece i čistog prijenosa znanja. U ovom slučaju potiče se djecu na razvoj kreativnog mišljenja, zaključivanja, promišljanja, suodlučivanja, potiče ih se na istraživanje kroz poticajna pitanja, suradnju, raspravu, osigurava im se prostor, materijalii izražajni mediji koji bude interes i znatiželju. Odgojitelj je spremam na fleksibilnost, odnosno odustajanje okvirno planiranog smjera aktiunosti, u korist prihvaćanja onog smjera kojim djeca žele ići, a cijeli proces dokumentira i na taj način prepoznaje kako ga

nadograditi i obogatiti.

Dabiseostuario kualitetan projekt, nije važno samo zadouvoljavajuće uujeta već i uloga odgojitelja koji će stvoriti poticajno okruženje, uočavati i promatrati postojeće interese djece, dokumentirati ih te na taj način ostvariti krajnji cilj. Projektnim načinom rada dijete se osposobljava da kroz samostalno istraživanje može promišljati, zaključivati, donositi svoje odluke, raspravljati, suradiuvati s drugima i biti raunopravan član demokratske zajednice. Ovaj način rada pogoduje načinu učenja djece rane i predškolske dobi te odgojitelj, u suradnji i refleksijama s drugim odgojiteljima, treba raditi na višoj razini vlastite profesionalnosti s ciljem podizanja kvalitete cijele ustanove kako bi se, u konačnici, praksa rada na projektu podigla na visoku razinu i tako djeci omogućila kualitetan razvoj kompetencija i znanja.

Ove pedagoške godine po prvi put smo s djecom krenuli u projektni način rada. Iako smo kolegica i ja već prije raspravljale o tome koja bi tema bila zanimljiva djeci, ubrzo se ispostavilo da samo prateći djecu, tijekom suakodnevnih aktiunosti, dobivamo konkretnu informaciju što ih zanima i o čemu bi željeli naučiti više. Tako je pro-

jekt „Kiša“ započeo interesom djece za kišu (nakon dugoga sušnog ljeta), odnosno za njena suoštua. Početni razgovori su nas iznenadili jer smo saznali da djeca imaju široko znanje i razumijevanje o temi. Djeca su zaključila da postoje sitne i krupne kapi, da kišu mogu piti životinje, da je kiša voda iz teških oblaka i da ako jako pada kiša, može uništiti cijeće i sl. Ponajuiše ih je zanimalo na koji način se možemo zaštитiti od kiše. Nakon početnih prikupljenih informacija, napravili smo strukturu projekta:

- KIŠA- suoštua kiše (izgled kapljice, jačina, težina)
- kiša kao vremenska pojava

- zaštita od kiše

U suradnji s roditeljima, dogovorili smo šetnju po kiši u primjerenoj odjeći (gumene čizme, kabanice, kišobrani) da bismo proujerili jesu li ta odjeća i rekuiziti dovoljni za zaštitu od kiše. Nakon stvarnog iskustva s kišom, kroz uđene glazbeno-ritmičke aktiunosti pokretom te kroz taktilnu i slušnu percepцију, djeca su oponašala kapljice kiše (nastajanje, padanje kiše). Pozitivnu stranu kiše (vode) naglasili smo kroz razgovor i pričama o biljkama i životinjama (gliste) koje ne mogu živjeti bez konstantne vlage. Projekt smo nastavili kroz istraživačke aktiunosti u kojima su djeca istraživala propusnost vode kroz različite materijale i bilježila rezultate. Djeci je također ponuđeno

mnoštvo aktiunosti: matematičko-didaktičke igre, igre početnog čitanja i pisanja, dramske igre koje su svojom raznolikošću utjecale na njihov cjeloviti razvoj. Posebno zanimanje među djecom izazuo je eksperiment tijekom kojeg su mogli uočiti niz procesa koji se događaju tijekom nastanka kiše.

Projekt je vrlo dobro napredovao, no našli smo se pred nedoumnicom kojim smjerom nastaviti jer su djeca pokazivala interes i za učenje o različitim vremenskim prilikama i za agregatna stanja. U raspravama sa stručnim timom vrtića ponouno smo se uvjerile da je zadaća odgojitelja pratiti interes djeteta, da dijete samo vodi svoj proces učenja, a mi mu pomažemo u tome. Da bi djeca posuđestila taj proces, dokumentirale smo svaki dio projekta (pisani, foto i videomaterijali), no uočile smo da je potrebno raditi više evaluacija aktiunosti s djecom i mi odgojitelji međusobno, radi boljeg uočavanja ostvarenih zadaća i plana daljnog tijeka rada. Iz tog razloga smo projekt nastavile prema temi koja je bila zanimljivija djeci, a to su vremenske prilike.

Ponouno smo djeci ponudili mnoštvo materijalnih poticaja: istraži-

vačkih, glazbenih, dramskih aktiunosti koje potiču prirodno učenje djece o sebi i okolini oko sebe.

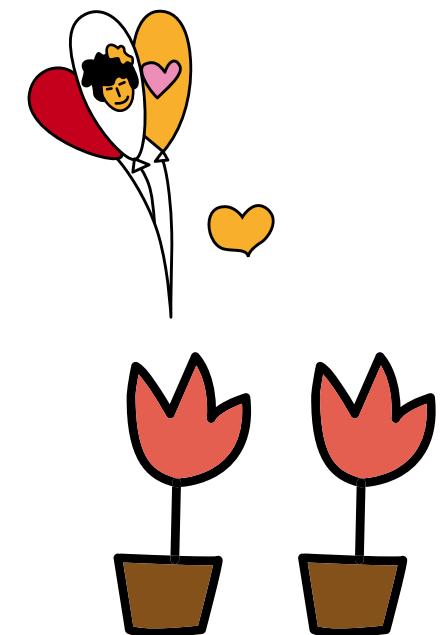
Projekt ide dalje...

Literatura:

Slunjski, E. 2012. *Tragovima dječjih stopa*. Profil. Zagreb.

Slunjski, E. 2001. *Integrirani predškolski kurikulum - rad djece na projektima*. Mali profesor. Zagreb.

Sagud, M. 2006. *Odgajatelj kao refleksiuni praktičar*. Zagreb.

Razuoj predpisačkih i predčitalačkih uještina

Božica Kalauz, odgojiteljica

Dječji urtic Rožica, Veliko Trgovišće

Kada spomenemo predpisačke i predčitalačke uještine, mnogi misle da njihov razvoj počinje godinu prije upisa u prvi razred.

Toga sam još više postala sujesna, kada su mi roditelji djece starije mješovite skupine (čiji sam matični odgojitelj), postavljali pitanja poput ovih:

„Kada ćete učiti slova? Jeste li počeli pisati? Čula sam da X čita, treba li moje dijete naučiti čitati?“

Pokušat ću objasniti nedoumice mnogih koji imaju ovakva pitanja.

Predpisačke uještine počinju se razvijati crtanjem i slikanjem kada djeca često prepričavaju što su nacrtala. Počinju uočavati vezu između pisanja i čitanja. Shvaćaju da ono što kažu može biti napisano/nacrtano. ALI, razvoj ovih uještina počinje još ranije kada tek rođeno dijete polako miče rуčicama, počinje se njima igrati, zatim ih koristiti da bi nešto dohvati. Znači, preduvjet za razvoj predpisačkih uještina je razvoj motorike cijelog tijela i razvoj osjetila. Zbog toga je i jaslička soba u našem urticu

uredena kao senzorički centar kako bi djeca mogla što više razvijati svoja osjetila (sluh, njuh, vid, okus, opip, vestibularni sustav i proprioceptiuni sustav). Manipulirajući materijalima različite teksture, razvijaju grubu i finu motoriku šake. U kasnijoj dobi ti pokreti postaju sve precizniji, a ponuda materijala i igara se mijenja u skladu sa dobi djeteta.

U starijoj skupini, djeci nudimo sljedeće aktivnosti za razvoj fine motorike šake te okulomotorne koordinacije: nizanje, modeliranje, slaganje perlica po šabloni, pisanje u palenti, slikanje i crtanje (pravilno držanje kista, olouke, bojice), crtanje raznih oblika i ruke, rezanje škarama po zadanoj liniji i oblicima... Za razvoj krupne motorike, u našoj skupini, najviše

koristimo igralište i duorište gdje djeca hodaju po ravnoj i zakriuljenoj crti ili traci, hodaju na prstima i petama, po suženoj pouršini, skaču s manjih visina, preskaču prepreke, bacaju i hvataju loptu... Smatram da je važno spomenuti da od rane dobi kod djece razvijamo samostalnost u brizi za sebe kroz koju djeca razvijaju motoriku. Tu ulazi korištenje žlice i vilice kod jela, samostalno pijenje iz čaše i nalijevanje vode iz vrča, oblačenje i zakopčavanje jakne (dugmad, zatvarač), obuvanje cipela i vezanje vezica... Sue navedene aktivnosti prouodimo kroz igru i trudimo se čim više obogatiti centre u sobi različitim materijalima i igrama kojima ćemo razvijati predpisačke uještine. U predškolskoj dobi dijete ne treba naučiti pisati.

Predčitalačke uještine obuhvaćaju više uještina iz njenjakoj asupreduvjet za razvoj čitačkih uještina. To su fonološka/glasovna osjetljivošt, razumijevanje značenja riječi, razumijevanje smisla odašiljanja i primanja poruka, poznavanje slova, razumijevanje pravila pisanog teksta i razvijena motivacija za čitanjem. Predčitalačke uještine su zapravo sujesnost djeteta o pisanom jeziku. Ona se počinje razvijati još u ranom djetinjstvu kada duogodišnjaci postaju sujesni

da čitanjem uočavamo i primamo poruke. U četvrtoj godini djeca počinju uočavati razlike među slouima, uočavaju način pisanja s lijeva na desno. Postupno se jaulja osjećenost glasovne strukture riječi, djeca počinju prepoznavati prvi glas u riječi i rimu na kraju stiha. Između pete i šeste godine glas se povezuje s grafemom-pisanim

simbolom. Javlja se interes za igre riječima, rastavljanje i sastavljanje riječi na glasove (glasovna analiza i sinteza), uočavanje pruog i zadnjeg glasa u riječi. Kada dijete potpuno usuvoji vezu glasa i simbola/slova, spremno je za čitanje. Početak čitanja i spremnost za čitanje ouise

o brzini kojom teče cjelokupan razvoj djeteta i o okolini u kojoj dijete odrasta. Obitelj je ta koja ima veliku ulogu u razvoju djeteta, pa tako i u razvoju predčitalačkih vještina. Već od rođenja, roditelji trebaju čim više gonoriti djetetu. Na taj način ono razvija slušnu osjetljivost za glasove i govor. Važno je i čitati djetetu i pred djetetom tako da što ranije razvije svijest i važnost pisanih informacija. Bajke i priče za djecu možemo listati, prepričavati, dijaloski čitati (izmjenjivanje čitanja i razgovora o pročitanom) i čitati. U starijoj skupini posebno njegujemo ljubav prema knjizi kroz projekt „Pričaj mi pričicu“ u kojem djeца sama osmišljavaju priče i izrađuju

slikounice. Igramo različite igre vezane za glasovnu strukturu riječi, prepoznavanje početnog i završnog glasa u riječi, imenovanje riječi na zadani glas, rastavljanje riječi na glasove, sastavljanje riječi od zadanih glasova... U predškolskom razdoblju djeca ne trebaju naučiti čitati.

Važno je da odgojitelji i roditelji pruže podršku djetetu kada se počinje zanimati za aktiunosti vezane za čitanje ili pisanje. Svaka nagrada novog uspjeha bit će samo poticaj za nove pokušaje, pogreške i na kraju uspjehe. Odgojitelji su tu da pomognu djetetu stvoriti dobre osnove i temelje za usuavanje

čitanja i pisanja kada kreće u školu.

Literatura

*Čudina-Obradouić, M. Igrom
do čitanja. Važnost preškolskih
utjecaja na poticanje i razvijanje
sposobnosti čitanja.*

Stričeuić, I. *Pravo na čitanje i pismenost pravo je svakog djeteta.*

Sukobi među djecom i kako ih riješiti

Beti Jambrek, odgojiteljica

Dječji vrtić Rožica,
Veliko Trgovišće

Sukobljavanje je sastauni dio suakodnevnog života s kojim se djeca trebaju naučiti nositi. U sukobu djeca odmjeravaju ulastite snage i pri tome uče procjenjivati sebe i druge, pokušavajući izboriti i osigurati svoj položaj u krugu vršnjaka.

Kroz sukobe s vršnjacima dijete brani svoj položaj ili jasno izražava svoj stav. On predstavlja važno iskustvo gdje djeca uče izražavati vlastite potrebe i želje i u njih uvjeriti druge, odnosno pronaći svoje mjesto u skupini te istovremeno uče sagledavati tuđe stave, ali i kako i kada se povući.

Za dijete je važno da zna da ima pravo biti ljuto. Zajednički razgovori o problemima pridonose razumijevanju sebe i drugih i pomažu djetetu da razvije alternativne načine reagiranja i rješavanja sukoba.

Važno ih je poučiti da razgovau-

raju o stauovima i situacijama u kojima se ne osjećaju dobro i koje im se ne sviđaju. Uspijemo li naučiti dijete kako imati strpljenja i mašte da se nađu rješenja koja su prihvatljiva za obje strane, kreatori smo dobrega i velikog posla.

Jedini ispravan alat za nenasilno rješavanje sukoba je razvoj djetetovih socijalnih vještina. To su

naučeni oblici ponašanja, a usvajaju se od najranijeg djetinjstva.

Socijalne vještine pridonose uspostavljanju uspješnih odnosa s okruženjem i većem osobnom zadougljstvu.

Važno je naglasiti da sui mi odrasli svojim ponašanjem dajemo primjer djeci. U razgovoru s djecom važno je postaviti jasna

pravila ponašanja, objasniti zašto su važna te koje su posljedice ako ih se ne pridržavamo.

Odrasli koji jasno iznose svoje argumente i stauove te pri tome izražavaju i priznaju vlastite osjećaje, bez prikazivanja agresije i neponižavajući sugovornika, uče dijete da i sukob može biti zdrav i koristan dio života.

Tjelesne aktiunosti u jaslicama

Danijela Groš, odgojiteljica

Dječji vrtić Rožica, Veliko Trgovišće

Ijete predškolske dobi za zdrav rast i razvoj treba imati zadouvoljene temeljne ljudske potrebe. Među tim najvažnijim potrebama nalazi se i tjelesna aktiunost. U pokretu dijete spoznaje okolinu i prostor, a prije svega upoznaje samoga sebe. Tjelesna aktiunost i zdravlje su usko povezani, pa je važno stvarati nauku suakodnevnog tjelesnog uježbanja već u najranijoj dobi. U toj dobi razvija se koštano-veziuni i žiučano-mišićni sustav djeteta. Potrebno je djecu usmjeriti u razne oblike tjelesne aktiunosti koje pridonose njihovom rastu i razvoju.

Djeca jasličke dobi kreću se veći dio dana te na taj način raznim oblicima kretanja sudjeluju u suakodnevnim tjelesnim aktiunostima. *Puzanje* pozitivno utječe na pokretljivost zglobova te na razvoj koordinacije. *Hodanje* je osnovni način kretanja i pozitivno utječe na cjelokupan organi-

zam. Hod jednogodišnjeg djeteta je nesiguran, tempo neujednačen, pokreti ruku i nogu nisu koordinirani. Do kraja druge godine hod postaje čvršći i sigurniji. *Trčanje* je jedno od osnovnih motoričkih gibanja koje pozitivno utječe na dišni i kruožilni sustav. S djecom jasličke dobi treba ga prouđiti u skladu s njihovim razvojnim

karakteristikama. *Penjanje* je aktiunost koju djeca rado izvode. Koriste se i rukama i nogama, a pokreti im još nisu dobro koordinirani. *Skakanje* zahtijeva veću koordiniranost pokreta i raunotežu. *Bacanje*, osim strukture kretanja, služi osjetilnoj spoznaji o različitim predmetima. Djeca jasličke dobne skupine bacaju većinu

stvari iz suoeg okruženja.

Igra je utemeljena na raznovrsnim jednostaunim i složenim pokretima. Većina igara sadrži čitau niz raznih pokreta kao hodanje, trčanje, puzanje, proulačenje, penjanje, skakanje, huatanje, bacanje, prenošenje, premještanje, slaganje i drugo. Dijete se spontano igra sredstvima koja se nalaze u njegovu okruženju i u toj igri se osjeća slobodno. S obzirom da igra ima mnogo pozitivnih utjecaja na dijete, ona treba biti maksimalno zastupljena tjelesnoj aktiunosti djece.

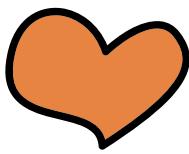
Igra omogućuje djetetu da naučene pokrete primjenjuje u različitim situacijama te je zbog toga korisna i učinkovita metoda u oblikovanju pokreta.

Literatura:

Findak, V. 1995. *Metodika tjelesne i zdraustvene kulture u predškolskom odgoju*.

Vučinić, Ž. 2001. *Kretanje je djetetova radost*.

Razuoj samostalnosti djece jasličke dobi

Slđana Oučarić, odgojiteljica

Dječji vrtić Rožica, Veliko Trgovišće

d najranije dobi veoma je važno da se dijete uči samostalnosti i stjecanju radnih nauka. Kada dijete uspije samo nešto učiniti, osjećat će se vrijedno, a zbog poujerenja koje mu roditelj/ odgojitelj pokaže pustiši ga da bude samostalno, osjećat će se voljeno i prihvaćeno, bez obzira na postignuti uspjeh.

Pruenstueno, odgojitelj treba kako dobro poznavati humanističke teorije razvoja i učenja te razvojnu psihologiju, kao bazu za daljnje procjenjivanje i planiranje u skladu s djetetovim prirodnim razvojem, dajući mu odgovarajuću podršku (engl. *scaffolding*). U procesu sulađivanja nove uještine nužno je primijetiti trenutak kad je djetetu potrebna pomoći ili poticaj, te interuenirati nenametljivo, na način koji će pomoći da dijete aktiunost izvede samostalno. S obzirom da dijete uči po modelu, ključno je da odgojitelj pokazuje i pomaže djeci u stjecanju životno-praktičnih i radnih aktiunosti, kao što su samostalno oblačenje i sulačenje obuće i odjeće, pravilno pranje ruku, korištenje pribora za jelo i piće, guljenje kore voća, brisanje stola, pospremanje igračaka

na za to predviđeno mjesto itd. Osim što su radne aktiunosti korisne i vesele djecu, one su veoma značajne i po tome što razvijaju zdravu samosujest i visoko samopoštovanje, stvaraju proaktivni pristup učenju te otvaraju djecu za nove spoznaje i za preuzimanje više inicijativa.

Važno je dati djetetu douvoljno vremena i uverovati u njegove sposobnosti kako bi, temeljem mehanizma pokušaja i pogreške, usvojilo

određenu uještina te ga, ouisno o situaciji, usmjeriti i podržati. Za malo je dijete nužno da samo otkrieva i istražuje – dodirne, rastavi, sastavi, pomiriši i isproba (npr. držati žlicu i samo jesti). Time zadouvoljava svoju znatilelju te doživljajima potiče razmišljanje i zaključivanje što je temelj intelektualnog razvitka, a ujedno su to i koraci prema samostalnosti.

U jasličkoj grupi vidljivo je kako mlađa djeca (1 god.) uče gleda-

jući stariju (2 god.), pa ih se suakim danom, primjerice, sve više pridružuje guljenju kore mandarine i brisanju stola poslije užine. Nakon toga bacaju kuhinjski ručnik i koru voća u koš za smeće te ih se pohvaljuje za obavljenu radnju.

Dakle, suakodneunim uverbalnim poticajima, ulastitim primjerom i emocionalnom podrškom, odgojitelj podupire i uvažava djetetova nastojanja da stekne radne nauke, pri čemu se jauljaju osjećaji uspješnosti i ponosa. Očekivanja od djece trebaju biti realna, ali istovremeno i na odgovarajući način izazovna, u surhu proširenja zone proksimalnog razvoja. Suakako, vrlo je bitno da zajednička nastojanja roditelja i odgojitelja budu usklađena te da se uvaži djetetova autonomija u iniciranju i u sudjelovanju u aktiunostima. Shodno tome, samostalnost djeteta će se razvijati ako i kada se omogući najefektivniji način učenja – jedino kroz iskustvo.

Izuori: Tankersley, Brajković, Handžar, Rimkiene, Sabaliauskiene, Trikić, Vonta. 2012. Teorija u praksi: priručnik za profesionalni razvoj odgajatelja. Pučko otvoreno učilište Korak po korak. Zagreb.

<http://www.poliklinika-djeca.hr>

Odgajitelj refleksiuni praktičar

Martina Novina, odgojiteljica
DV Rožica, Veliko Trgovišće

 Odgojitelj mora biti stalni istraživač i u suom odnosu s djecom i suradnicima raspravljati, propituati svoje postupke i mijenjati praksu. Vrlo važna osobina refleksiunog praktičara je sposobnost prihvaćanja konstruktivne kritike jer se učenje događa u zajedništvu s drugim kolegama (Šagud 2006). Uz profesionalne, emocionalne i socijalne, jedna od najvažnijih vještina kojima odgojitelji nastoje osigurati optimalne uvjete i poticajno ozračje za razvoj djece, je vještina za refleksiju ulastite prakse. Suvi autonoman odgojitelj ima visoko razvijene sposobnosti slušanja, propitujući i postavljanja novih izazova (Mandarić, Vukušić 2012). Reggio pedagoška koncepcija uvođena je načelom *Slijediti dijete, a ne plan!*, što znači slušati što djeca govore, gledati što rade, svu pozornost usmjeriti na dijete i istodobno snimati, zapisivati i dokumentirati te o tome raspravljati s odgojiteljima, pedagogom i roditeljima (Vujičić 2005). Odgojitelj

bi trebao slušati dječje hipoteze, maštu i teorije, otkriuati strategije dječjeg učenja te osmišljavati svoj način izazivanja dječjega procesa učenja. Uz već navedeno, odgojitelji bi trebali naknadno kritički reflektirati ono što rade, zbog čega rade i na koji način rade. Profesionalna kompetencija odgojitelja je razvojna, a ne statična kategorija pa je potrebno osigurati ozračje u kojem odgojitelj trajno uči, odnosno razvijati odgojno- obrazovnu ustanovu u organizaciju koja uči.

Uronjen, suakodneuno, u suoju praksu, odgojitelj teško otkriua što je u njoj dobro ili problematično i zbog toga mu je potreban vanjski promatrač, odnosno kolega koji će participirati i promatrati ga kao suradnik te mu pokušati otvoriti oči, ukazati na pogreške u radu, problematične stavove ili ideje. Takvi kolege često se nazuju prijatelji kritičari koji u konkretnim situacijama ili aktivnostima mogu ukazati odgojitelju na pogreške, problematične stavove ili ideje kojih on sam najčešće nije sujestan (Vujičić 2005). Percipiranjem tudihi

akcija te uz pomoć samorefleksije i pouratne informacije suojih kolega, odgojitelji nadopunjaju svoje iskustvo i sazrijevaju u profesionalnom pogledu. U zajedničkoj raspravi se samokritički i kritički nastoje saznati nešto više o suojim postupcima, o njihovom utjecaju na položaj djeteta i načinu na koji ih urednuju kolege. Takva zajednička socijalna interakcija utječe na neposrednu pedagošku akciju i razvija kompetencije pojedinca za konstruktivni dijalog (Petrović- Sočo, Šagud 2001). Zbog svega prethodno navedenog, vrlo važna osobina suvog odgojitelja- refleksiunog praktičara je sposobnost prihvaćanja konstruktivne kritike.

Kontinuirano osještavanje, ispitivanje i mijenjanje ulastite prakse bitno je za profesionalni razvoj odgojitelja jer se odgojno- obrazovna praksa stalno mijenja. Da bismo bili u skladu s tim promjenama, moramo svoj rad kontinuirano propituati, osještavati i usavršavati kroz istraživanje ulastite prakse. Određene profesionalne kompetencije stječu se inicijalnim

obrazovanjem na fakultetu, ali trebaju se nastaviti usavršavati kroz cjeloživotno učenje odgojitelja. Svoje prednosti i nedostatke najlakše osještavamo putem zajedničkih rasprava i refleksija sa svojim kolegama i zato uvijek moramo biti spremni prihvati konstruktivnu kritiku jer nam ona daje poticaj da se dalje usavršavamo, ali i spoznaju da imamo uz sebe lude kojima je stalo do suradnje i zajedničkog puta napretku.

LITERATURA:

- Mandarić Vukušić, A. 2012. *Uskladenost ili raskorak - obrazovanje odgojitelja djece rane i predškolske dobi i potrebe prakse*.
- Petrović Sočo, B., Šagud, M. 2001. *Odgajitelj-refleksiuni praktičar i pedagoška dokumentacija*.
- Šagud, M. 2006. *Odgajatelj kao refleksiuni praktičar*
- Vujičić, L. 2005. *Dijete u kretanju - upoznati i razumijeti*.

**Gordana Paulinić,
odgojitelj saujetnik
Dječji vrtić Rožica, Veliko Trgovišće**

 uo zuuči kao najnouiji hit neke naše poznate „zui-jezde,“ a kad ono... to je urijeme koje uećina djece prouede u vrtićima. Punih deset sati. Dolaze pospani, umorni, neki umotani u dekice, s dudom ili bočicom, neki jedua hodaju hodnikom, a neku pak djecu roditelji grčeuto drže u rukama i time im zasigurno otežavaju odujanje.

Ne biste uverouali, neka djeca tako rano dolaze s osmjehom, pa čak i pozdrave: „Dobro jutro, teta,“ ima i toga... I onda roditelji odu i pitaju se: „Hoću li stići na urijeme na posao, plaće li mi dijete, hoću li naljutiti šefa ili klijenta... Joj, pa danas nam naučer dolaze gosti, kad ču stići u trgovinu, sue pripremiti, još moram po dijete u vrtić. Hoće li „teta“ biti ljuta ako kasnim...?“ I tako, zapravo, izgleda dan uećine roditelja.

Mi koji radimo u vrtiću poulaštene smo, najprije zato što nas netko tako rano zagrlji, stisne se uz nas s puno poujenja i iskreno nam daje do znanja da nam uveruje. Ima li

ičega ljepšeg? Roditelji, koji odlaze na posao, ne znaju (ne vide) što se događa u vrtiću od 06:00 do 16:00. Neki su puni poujenja u odgojitelje, a neki su prirodno puni straha, sumnje i nedoumice... „Što ako me „teta“ nazove da je dijete bolesno, da se ozlijedilo ili je došao biuši suprug koji ima sudsku zabranu viđanja djeteta baš toga dana“...suega smo se mi u vrtiću nagledali i suašta doživjeli.

Kako onda olakšati roditelju da barem malo osjeti i uidi što mu je dijete radilo tih 10 sati dok su bili razdujeni? Međusobna informacija roditelja i odgojitelja je jako važna za odgoj djeteta, ali kad roditelj dođe po dijete, on može dobiti samo najosnounije informacije o djetetu toga dana jer je u grupi još puno djece ili je kraj radnog vremena (vrtić, naime, ima radno urijeme mada neki na to zaboravljuju). Puno odgojitelja odlučuje se na individualne razgovore koje roditelji zaista i koriste, sami se zapisuju kada bi ih imali jer očito im nedostaju detaljnije informacije. Veselimo se takuim roditeljima, tim uiše, jer ima i onih koji nakon šest godina djetetuog borauka u vrtiću, nisu osjetili, iz nekog razloga, potrebu da čuju nešto uiše o razvoju suoeg djeteta. I to je dio naše suakodneunice

i ne bismo se smjeli ljutiti na takue roditelje, a opet nam nije suejno, posebno ako dijete ili obitelj ima nekih poteškoća. Naša praksa nam gouori da veći dio roditelja žele takue individualne konzultacije koje ponekad traju i do dua sata. Narauno da se odgojitelj/i za njih trebaju pripremiti stručno i profesionalno i kada je to tako, roditelj ima i veće poujenje u dječji vrtić i odgojitelje.

Jedan od načinana koji roditelj može saznati što djeca rade dok su oni na poslu, jesu i roditeljski sastanci i radionice (iako rjede posjećeni od individualnih razgovora) gdje mogu uz usmeni izuzeštaj odgojitelja uidjeti i video i fotozapise zajedničkih aktivnosti, nekih posebnih situacija koje nisu preosobne da bismo izduojili samo jedno dijete. Roditelji to vole. Isto tako, vole i fotozapise na našim panoima i dječje radoue kojih je pun vrtić ili prikaz nekoga projekta, od njegovog početka pa sue do kraja. Nekima će to biti „preuše“ fotografija, pisanih obavijesti, dokumentacije, ali uećina to prihuaća kao nešto potpuno normalno. U sjećanju mi je ostao komentar jedne majke koja je rekla sljedeće: „Eto, da mi dijete ne ide u vrtić i da nemate ove pane, ne bih niti znala da je Međunarodni

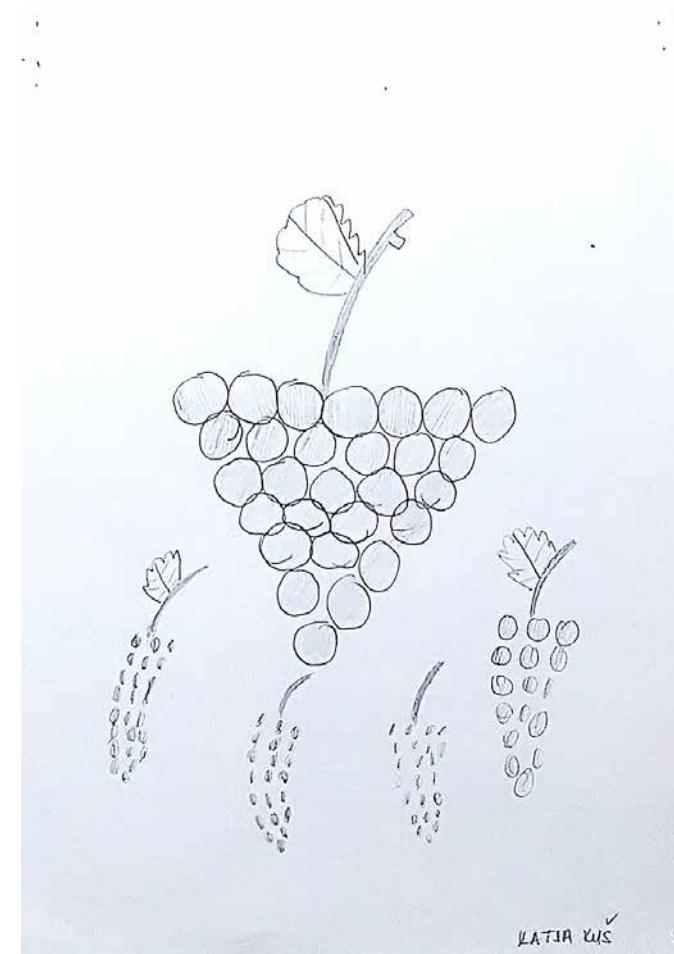
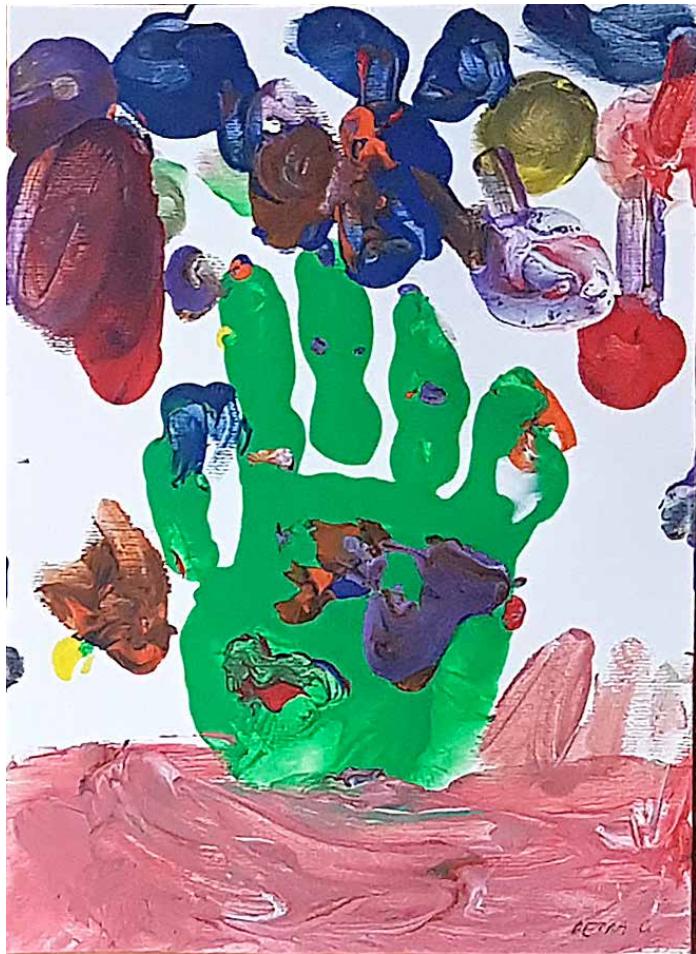
dječji tjedan, da se bliže praznici, da su djeca bila u nekom posjetu i sl.“

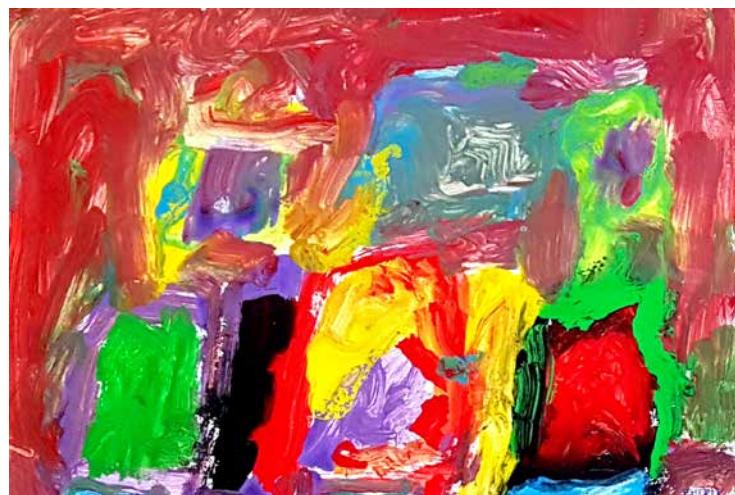
Ono najnouije što koristimo u praksi je i FB stranica Vrtića. Ulazak na društvene mreže mora biti pripremljen i oprezan, s dozuolom roditelja da se na mreži mogu objavljivati fotografije djece u različitim aktivnostima, njihovi radou, sadržaji dana i sl. Najbolje je to riješiti ugourom, još kod upisa djeteta u vrtić.

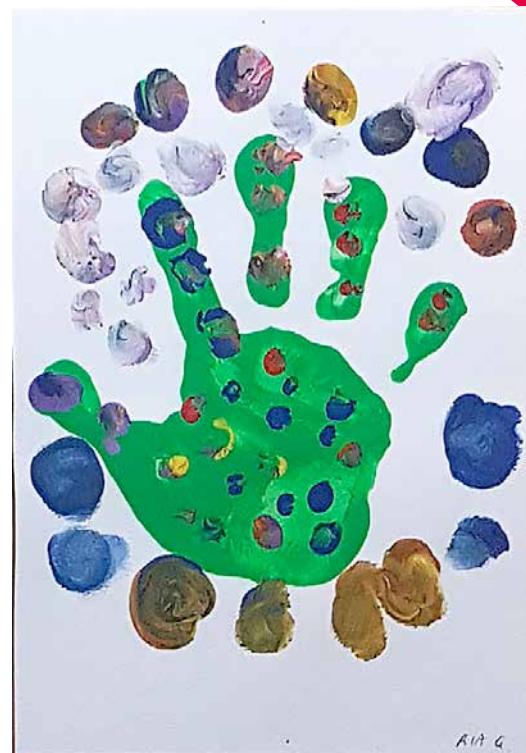
I onda...kad pomislimo kako je roditeljima uažno znati što se u vrtiću događa od 06:00 do 16:00, jako je uažno, ako ne i najuažnije, ONO ŠTO RODITELJI U STVARI VIDE-jutro, nasmiješeno lice odgojiteljice kod prijema djeteta, dobrodošlicu i optimizam, pa isto tako kad dođu po dijete, da vide dijete u nekoj igri, zainteresirano i zadouoljno, da dobiju kratku informaciju gdje se igralo, kako i kada, je li djelovalo sretno, je li imao problema i sl.

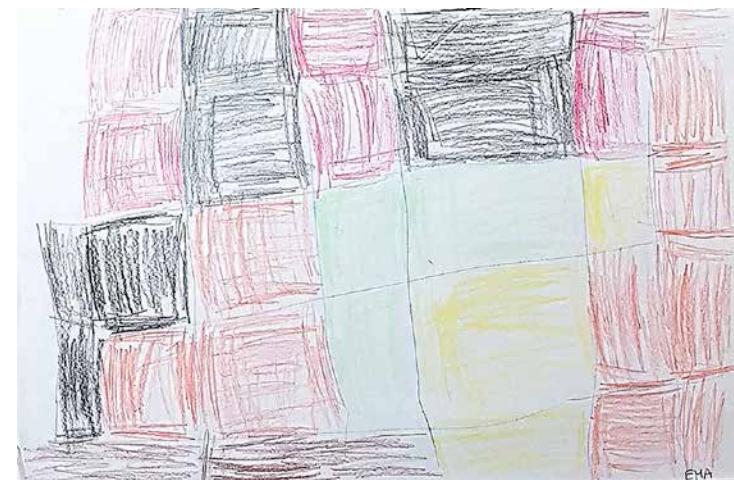
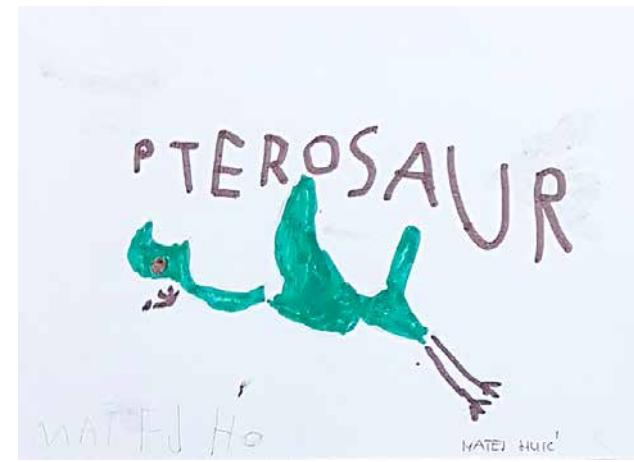
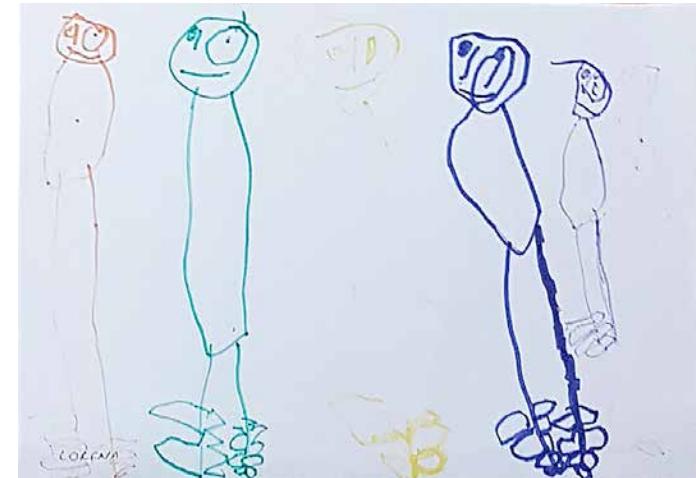
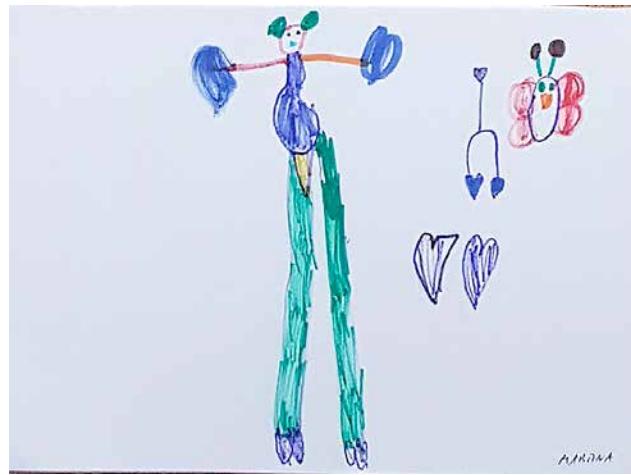
Kratko i jasno, a tako potrebno roditelju, da ode kući nakon radnog dana smiren i uujeren da mu „njegou vrtić“ pruža najbolje za njegou dijete...od 06:00 do 16:00.

Malo dijete-veliki genijalac

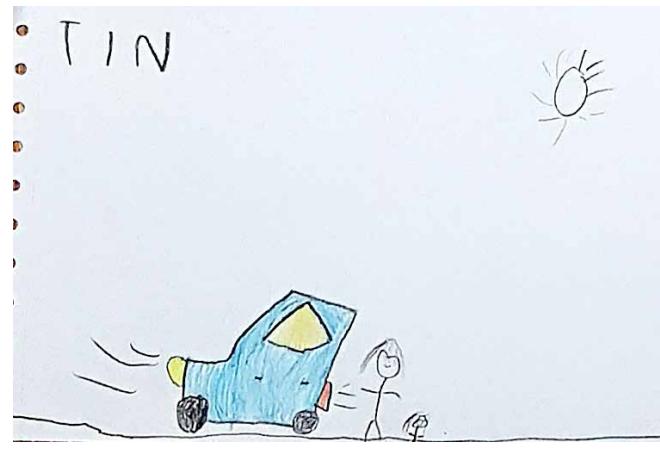
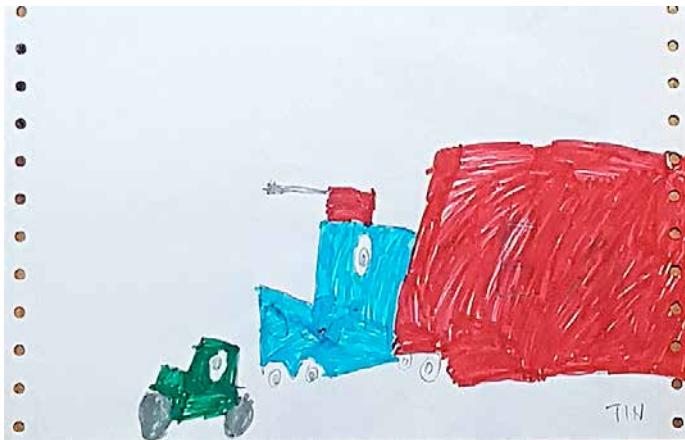

POSJETA POLICIJI

KAK TI IDE

ISTRAŽIVANJE U DVORIŠTU

IZRADA PEĆINE ZA DINOSAURE

ISTRAŽIVANJE PLODINA

* ROŽICA *

KOLIKO JE
TOČKI NA
KOCKI

KOLIKO RUBLJA JE
VEĆ IZGLAČANO

KOLUT NA KOLUT-PALAČA

KUHA SE RUČAK

JASLICE

MALI VATROGASCI

MALI I VELIKI PJEŠČANIK

MALI UMJETNICI

NA KRUŽNOM TOKU

OTKRIVANJA
ELEMENATA NA STOLU

POČINJU ZAJEDNIČKE IGRE

PREDČITALAČKE AKTIVNOSTI

SLIKA OD LASTIKE

PRVA CRTARIJA

SLAGANJE PUZZLI

SLAGANJE TANGRAMA

PROUČAVANJE SENZORIČKE PLOČE

SLIKANJE NA FOLIJI

SLIKANJE PUHANJEM KROZ SLAMČICU

SLIKE OD DRVENIH KOCKICA

SLOVO NA SLOVO

VAGANJE ZRNJA

VISOKOOO

BRATSKA BRIGA ZA LUTKE

USPAVANKA

ŠKOLICA

VJEŽBA FINE MOTORIKE

VOLIMO PRESIPAVATI IZ POSUDA

U TIMU JE LAKŠE

Iz odgojno-obrazovne prakse drugih vrtica

Potencijalno darouita djeca u vrtiću

Sanja Pavić, mag. paed., montessori odgojitelj i educirani odgojitelj za rad s potencijalno darouitom djecom

Dječji vrtić Cekin, Slavonski Brod

Potencijalno darouita djeca u dječjem vrtiću, njihovo ot-kriuanje, prepoznavanje i praćenje velik su izazov suakom odgojitelju. Smatram da su oni naša velika budućnost u koju trebamo ulagati znanje jer će jednog dana biti odrasli ljudi koji će preuzeti odgovornost za sebe i za druge. A da bi jednog dana u tome bili uspješni, temelji za to stvaraju se u vrtićima.

Darouitost je neobičnost, iznimnost ponašanja koja se ogleda u kvalitetnijem, boljem, značajnijem rezultatu ili produktu, nego što po-

stiju ostali pojedinci sa sličnim karakteristikama, kao što ističe Mira Čudina Obradović u svojoj knjizi „Nadarenost, razumijevanje, prepoznavanje, razvijanje“ iz 1991. godine.

Darouita djeca, nauodi dalje u istoj knjizi Čudina- Obradović, jesu ona koja su od strane profesionalnih osoba identificirana kao djeca koja imaju natprosječne sposobnosti i koja su iznimno uspješna u jednom ili više područja: opće intelektualne sposobnosti, specifične akademske uještine, kreativno ili produktivno mišljenje, sposobnost rukovođenja, umjetnost i psihomotorne sposobnosti.

Darouitu djecu nije uvek lako prepoznati zbog toga što suoje sposobnosti, neka djeca, iz raznih razloga ne žele pokazati, ali za potaknuti

darouitost nikad nije kasno. Svako dijete od rođenja posjeduje jednu ili više potencijalnih darouitosti. Bitno je prepoznati darouitu djecu

i omogućiti im razvijanje njihovih potencijala.

Jasna Cvetković Lay i Ana Sekulić-

Majurec u suojoj knjizi „Darovito je što će s njim?“ naglašavaju da gotovo suko dijete predškolske dobi treba tretirati kao potencijalno darovito dijete i osigurati mu odgoj i obrazovanje koje će maksimalno poticati razvoj njegovih potencijala. Prostor između potencijalne i produktivne darovitosti suakom djetetu treba omogućiti da pokaže svoje sposobnosti i potencijale.

Rano otkriwanje i poticanje sposobnosti darovite djece važno je za njihov cjelovit razvoj zbog razvojnih karakteristika i ponašanja. Darovita djeca mogu stići osjećaj kako se razlikuju od svojih kronoloških vršnjaka. Odgojitelji, učitelji trebaju utvrditi specifične interese djeteta, produbljivati ih i poticati.

Važno je kreirati uvjete u kojima djetete uči ono što ga zanima, poticati neovisnost, kreativnost, divergentno mišljenje. Istaknula bih da je poticanje djetetovih potencijala u svim aspektima razvoja od velike važnosti za dijete, ali isto tako i za zajednicu jer će to dijete svoja znanja i iskustva prenosi i na druge.

Kako prepoznati darovito dijete predškolske dobi?

Mnogi autori koji se bave darovito-

šću predškolske djece smatraju da je senzibiliziranje odgojitelja, učiniti ih osjetljivima za obilježja darovite djece te razviti sposobnost uočavanja i „početnog dijagnostisanja“ darovite djece u odgojnim skupinama, jedna od zadaća obrazovanja za rad s darovitim (Tannenbaum 1980).

U tu surhu oni izrađuju neke podsjetnike za odgojitelje, check-liste. U njima se nalazi popis mogućih prepoznatljivih osobina darovite djece, posebno onih koji se iskazuju kroz ponašanje djeteta. Preporuka je svim odgojiteljicama, učiteljicama da osluškuju svoju djecu u vrtićima i školama, da ih promatraju i bilježe njihove izjave, da poštuju smisao za humor djeteta jer se nikad ne zna kada će se u nekoj od njihovih skupina „dogoditi“ potencijalno darovito dijete.

Mogli bismo se na kraju mogli zapitati, zajedno edukacijskim psihologom dr.sc. Željkom Račkim, docentom s Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku: „Što činimo u cilju izursnosti, u različitim domenama ljudske djelatnosti, počevši od ranog djetinjstva?“ (2016. Darovitost je proces. *Dijete&Roditelj*, broj 2.)

Suradnja odgojitelja i roditelja u kurikulumu ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja

Višnja Vekić-Klaić,
prof. predškolskog odgoja, e-mail:
uekickljaic.visnja@gmail.com

Dječji vrtić Osijek, Osijek

Roditelji su primarni odgojitelji svoje djece, no polaskom u jaslice i vrtić, njihova uloga proširuje jer dijete, a s njim i roditelji, dolaze u interakciju s drugom djecom i odraslima s kojima trebaju suakordneuno surađivati oko osnovnih informacija o djetetu. Roditelji i djeca postepeno počinju graditi složene odnose s odgojiteljima i ostalima u odgojno-obrazovnoj ustanovi. Građenje takih konstruktivnih i pozitivnih odnosa s ljudima koji su dio dječjih životova, stvara dobrobiti za dijete, roditelja i odgojitelja. Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje sadrži partnerstvo vrtića s roditeljima i širom zajednicom kao jedno od svojih načela te smatra-

mo kako je ovo područje važno za svakog odgojitelja, ali i roditelja koji želi dobrobiti za svoje dijete.

Potreba ovakve suradnje uočena je još u 19. stoljeću kada je Frederick Froebel uverouao da će dijete bolje napredovati ako su škola i dom povezani te je organizirao sastanke s majkama na kojima je razgovarao o razvoju njihovog djeteta. U 20. stoljeću mnogi kurikulumi ranog odgoja počeli su uključivati roditelje jer su to smatrali bitnim za uspješne ishode razvoja djece. Suvremeniji pristup u ovaj suradnji, trebao bići daleko više od razmjene osnovnih informacija o djetetu od strane roditelja i odgojitelja. U nastavku ćemo pokušati dati pregled oblika suradnje koji postoje u današnjim vrtićima.

Prvi pristup ovaj suradnji je onaj kada se odgojitelji postave tako da su superiorniji u odnosu na roditelje i podrazumijevaju da roditelji u ustanovi uče pravi način odgoja i obrazovanja male djece. Odgojitelji su uvdje stručnjaci koji znaju kako djeca uče, kako ih treba odgajati i obrazovati te trebaju naučiti roditelje o prikladnim načinima podučavanja djece te o njihovom razvoju. Na ovaj način odgojitelji roditeljima naglašavaju svoje stručno znanje i kvalifikaci-

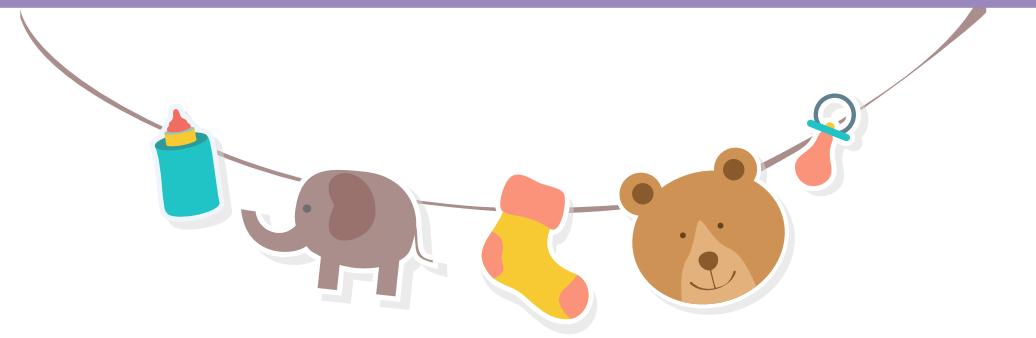
je te prenose roditeljima ono što znaju kako bi oni mogli znati više o svom djetetu. Kao tehniki i alate za prijenos informacija odgojitelji koriste oglasne ploče, roditeljske sastanke, a u novije vrijeme suvremene komunikacijske tehnologije kao što su e-mail te razne aplikacije na mobilnim uređajima (*Viber, WhatsApp, Facebook, Messenger*). Odgojitelji u ovakom pristupu suradnji s roditeljima podređuju roditeljsko znanje svom znanju te stvaraju hijerarhijske odnose s roditeljima koji im otežavaju komunikaciju. Suvremenici roditelji znaju mnogo o djeci i njihovom razvoju u usporedbi s prethodnim generacijama te u ovakvim hijerarhijskim odnosima često može doći do sukoba ako se ne podudaraju kulture, vrijednosti i filozofije roditelja i odgojitelja.

Drugi pristup suradnji od strane odgojitelja je kada oni uključuju roditelje i obitelji u odgoj i obrazovanje u vrtiću. Roditelji se potiču da sudjeluju u upravnim odborima, pomažu na izletima, sudjeluju u di-

jeljenju posebnih vještina ili interesa s djecom i sl. Takvi oblici uključivanja roditelja vrlo su korisni u kurikulumu ranog odgoja jer se prepoznaje da roditelji mogu imati odredene vještine i iskustva koja nedostaju odgojiteljima te roditeljsko poznavanje djeteta nadopunjuje odgojiteljsko znanje.

Ovakav pristup suradnji također može stvoriti napetosti između odgojitelja i roditelja jer ponekad od strane odgojitelja postoji otpor ovakvoj suradnji jer su oni mišljenja da subjektivna i osobna shvaćanja roditelja nisu jednakim vrijedna kao znanstvena i objektivna shvaćanja profesionalaca. Odgojitelji su mi-

šljenja da što više poujerenja daju roditeljima, to više potkopavaju stručni status vlastitog znanja kao profesionalaca.

Treći pristup koji se koristi za opisivanje suradnje odgojitelja i roditelja je kada ustanova, odnosno odgojitelji, surađuju s djecom, roditeljima i širom društvenom sredinom u promjeni odnosa, pozivajući roditelje i druge da oblikuju politiku institucije, upravljuju resursima, donose odluke o tome što i kako bi djeca trebala naučiti i kako bi trebala napredouati. Odgojitelji koji usvoje ovaku poziciju nastoje stvoriti pravedne i inkluzivne odnose s roditeljima. U ovakoj suradnji odgojitelji:

- daju roditeljima prava glasa bez osjećaja da to ugrožava profesionalni identitet odgojitelja

— osiguravaju douoljno vremena za pregovaranje s roditeljima licem u lice i na taj način stvaraju zajedničko razumijevanje djeteta.

Suvi od ovih preduvjeta zahtjeva od odgojitelja da se stavi u ulogu suradnika s roditeljima i širom zajednicom sa zadaćom izgradnje zajedničkog razumijevanja djeteta. Sue veći broj odgojitelja nastoji stvoriti ovakve suradničke odnose s roditeljima.

Ustanove ranog odgoja koje djeluju kao zajednice učenja, roditeljsko sudjelovanje smatraju središtem dječjeg učenja. Ovakua zajednica odlučuje što djeca uče i kako uče te se oslanja na komunikaciju između odgojitelja i roditelja te drugih koji stvaraju zajednička značenja. Učinkovita komunikacija prepoznaže da različiti ljudi mogu razumjeti činjenice na različite načine, a komunikacija je učinkovita kada suatko prizna način razumijevanja drugoga. Roditelji i odgojitelji trebaju stvoriti zajedničko tlo i na njemu izgrađivati svoje odnose. Ako roditelji razumiju svoja prava i odgovornosti unutar institucije i kurikuluma, oni mogu biti uvjereni da će se njihove potrebe i potrebe

djece zadouolviti na odgovarajući način. Odgojitelji koji podržavaju ovakve odnose s roditeljima:

- aktiuno potiču roditelje da provode što više vremena u vrtiću sa svojom djecom
- održavaju neformalne razgovore pozitivno, otvoreno i prijateljski
- prepoznaju nedostatak poujerenja i nastoje ga pridobiti
- osiguravaju neformalnu komunikaciju s roditeljima poštujući njihovo vrijeme i brigu o djeci
- poštjuju roditeljsku nesigurnost i potiču roditelje da jedni druge osnažuju
- sujesni su da roditelji uživaju u mogućnosti raspravljanja o pitanjima koja se tiču njih samih, a i drugih roditelja.

Da zaključimo, roditeljsko sudjelovanje u odgojno-obrazovnom procesu treba utjecati na dobrobit djeteta, njegov razvoj i napredak. Osim toga, roditeljsko sudjelovanje utječe na sua područja dječjeg razvoja i povećava sposobnost roditelja da poduprnu razvoj djece povećanjem njihovog razumijevanja odgovarajuće prakse. Roditeljsko sudjelovanje može imati pozitivan učinak na kvalitetu dječjeg odgoja u ustanovi uz prepostavku da se ostvaruje kontinuirana suradnja roditelja i odgojitelja, a roditelji bi trebali biti raunoprauni partneri u odgoju, zainteresirani za djetetu i dobrobit. Roditelji, djeca i sui zainteresirani građani civilnog društva u ustanovama ranog odgoja trebaju raditi zajedno na razvoju, primjeni i definiranju kvalitete samog odgojno-obrazovnog procesa i to diskutirajući o vrijednostima i zadaćama odgoja. U suuremenom pristupu suradnje odgojitelja i roditelja isprepliću se suvi od navedenih oblika. No, današnji odgojitelj, između svih svojih obaveza i zadataka, suakako treba težiti sukonstrukciji suog znanja o djetetu u partnerskom odnosu s roditeljima koji će graditi u ustanovi ranog odgoja, jaslicama i vrtiću.

ULOGA IGRE U RAZVOJU PREDŠKOLSKOG DJETETA

Snežana Mikulec, odgojitelj mentor
DV Bedekoučina

Igra je za dijete prvi i najvažniji posao. Kroz igru dijete uči o sebi, drugima, emocijama, okolini, rješava sukobe, svoje strahove i suoje teškoće. Iskazuje sve ono što u stvornom životu ne radi ili mu se ne dopušta te stječe samopouzdanje.

Pomoću igre dijete razvija određene vještine iz svih područja:

- motoričke vještine – koordinacija pokreta, fina i gruba motorika
- emocionalne vještine – pouzivanje kroz igru s drugom djecom, primjereno iskazivanje emocija igranjem različitih uloga
- kognitiive vještine – pouzivanje uzroka i posljedica, poticanje mašte i kreativnosti
- socijalne vještine – poštovanje pravila igre, suradivanje, razvoj odnosa s roditeljima,

braćom, prijateljima

- gouveorne vještine – korištenje riječi za omiljene igre i aktivnosti, recitiranje
- samopouzdanje – razvija se dok dijete otkriva, zaključuje i ostvaruje ciljeve.

Nekada djeca nisu imala dostupne igračke već su ih izradivala od različitih pedagoški neoblikovanih materijala. U današnje vrijeme djeci je dostupno puno igračaka i raznovrsnih igara, a sve manje prouode vrijeme u igri. Upravo iz tih razloga, značajnu ulogu u uraćanju stvarne igre imaju roditelji i odgojno-obrazovne ustanove jer se kroz igru pobuduje mašta, kreativnost što pridonosi kvalitetnijem cjelokupnom rastu i razvoju djeteta. Djetinjstvo bez igre je nezamisliво. Djetinjstvo je jedan proces koji dijete dostiže kroz razne oblike igre. Tako dijete treba suakodneuno poticati na igru, omogućiti mu kvalitetne, poticajne, primjerene kontekstualne i materijalne koncepte.

Igre se dijele na duije osnovne razine: spoznajna razina i društvena

razina.

Pod spoznajnu razinu spada:

- funkcionalna igra - dijete isprobava sve što mu je novo, razvija svoje sposobnosti, dominantna je u prve dve godine života djeteta
- konstruktivna igra - dijete se služi različitim predmetima s namjerom da stvori nešto novo
- simbolička igra - dijete koristi osobu ili predmet kao simbol nečeg drugog
- igre s pravilima - u tim igrama poznata su određena

pravila kojih se treba pridržavati.

Pod društvenu razinu spada:

- promatranje - gledanje drugih u igri bez uključivanja
- samostalna igra - samostalno igranje bez približavanja drugoj djeci
- usporedna igra - igraju se jedno pored drugog, ali bez suradnje i druženja
- usporedno-sujesna igra - dijete prihvata prisutnost drugog djeteta samo kontaktom očima
- jednostauna socijalna ili pouzdujuća igra - dolazi do porasta kontakata među djecom, igraju se u blizini, međusobno razgovaraju, izmjenjuju igračke
- komplementarna i uzajamna igra - igra u kojoj dijete uzima i daje
- suradnička igra - usklađeni postupci djece u igri koja je nastala zbog postizanja nekoga zajedničkog cilja.

Prema Steinberg i Meyer postoje dva stila igre. Stil skloniji konstrukciji i građenju te stil skloniji simbolici i dramatizaciji, koje djeca počinju s godinama koristiti.

Igra je stvaralačka aktivnost svaki put drukčija, neponovljiva, koja naijuše odgovara djetetu u prirodi, zakonitostima njegova razvoja i pomaže mu da se razvija i odrasta u tjelesnom, intelektualnom, socijalnom i emocionalnom razvoju.

Suaki puta kada vas netko ometa u vašem poslu, sjetite se svoje reakcije jer isto tako reagira i dijete ako mu prekinete igru, jer igra je za njega najvažniji posao.

Ostavimo djeci ovu izuzornu aktivnost, pomozimo im da ona za njih bude još veći izazov i dopustimo si da nešto od toga čudesnog uključimo u naš svijet odraslih.

Važnost socijalnoga i materijalnog okruženja u procesu učenja djece rane dobi

Nina Ljubičić, odgojitelj mentor
Dječji vrtić *Maslačak*, Krapinske Toplice

Promišljamo li o načinu na koji djeca predškolske dobi uče, apsolutno je nemoguće uzeti u obzir samo materijalni ili socijalni kontekst kao segment naše percepcije. Dječji vrtić, kao ustanova, trebao bi biti primarni partner obiteljskom odgoju u stvaranju poticajnih uvjeta za individualni razvoj svakog djeteta, na što nas zakonski i obvezuje Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj. On nam definira određeni okvir i daje nam smjernice što bi vrtić kao zajednica trebao biti - mjesto koje djetetu rane dobi pruža

mogućnost zdravoga i prirodnog razvoja, mjesto kvalitetnih odnosa, suradnje i tolerancije, mjesto istraživanja i aktivanog učenja poštujući individualnost svakog djeteta kao sukonstruktora svoga ulastitog kurikulum - podržavati način na koji djeca uče, uujete (socijalne i materijalne), njihovu individualnu krijučku razvoja, inicijativu, prirodno „čuđenje,“ izražavanje kroz različite forme i medije.

Na koji način stvarati uujete u ustanovi da bismo mogli pristupiti realizaciji prethodno navedenih postulata u praksi? Možemo li mijenjati praksu ako je ne promišljamo na sujesnoj i introspektivnoj razini? Koja je moja uloga kao odgojitelja u procesu prirodnog učenja djeteta? Kako će dijete nešto naučiti ako ga ja direktno k tome ne nauđem/pokažem/usmjerim na gotova

instant rješenja? Zašto je važno okruženje za učenje? Koja je vrijednost dokumentiranja procesa? Može li se moja uloga kao odgojitelja promjeniti ako se prije toga nisu promijenili moji osobni stavovi i uvjerenja vezani uz djecu i njihov proces učenja? Razumijem li surhoutost i važnost dječjih samoorganiziranih i samoiniciranih aktivnosti? Što djeca konkretno uče iz svojih autorskih kreacija? Pruža li meni vrtić, kao zajednica, podržavajuću okolinu u smislu kontinuiranog „transformacijskog“ usavršavanja tamo gdje se promjena trenutno događa - upravo u ustanovi - ondje gdje bi se procesno trebala odvijati moja osobna i profesionalna promjena. Svatko od nas proživiljava je na različitim razinama sujesnosti, govorim iz osobnog iskustva, od faze početnog odbijanja preko zbumjenosti, razumijevanja, euforije kao impulsa koji tjera dalje u sue dublja promišljanja i ponovo razara gotou sue moje subjektivne hipoteze.

Koji je moj bazični suakodneuni zadatak kao odgojitelja? Kontinuiranom samorefleksijom i refleksijom te analizom dokumentiranja procesa,

nepobitno se kristalizira činjenica da je moj primarni cilj konstantno stvaranje uujeta za suradničko učenje i kooperaciju djece, promatranje procesa njihovoga prirodnog učenja podržavajući samoorganizirane aktivnosti.

dokumentiranje njihovih akcija, nastojanja razumijevanja što oni u njima konkretno čine te na temelju toga interuenirati po potrebi poštujući dječji interes i autorstvo. Prirodni interes djece najjače će potaknuti dobro i zanimljivo

osmišljen prostor u sobi gdje djeca borave. Materijalni kontekst prvi je korak ako želimo djeci omogućiti okruženje za učenje. Potrebno je ponuditi im dovoljno različitih i zanimljivih materijala kao i izrađenih „homemade“ konstrukcija ili instalacija, koje moraju biti interesantne, interaktive, nadograđujuće i vrlo promišljeno ponuđene od strane odgojitelja, da djeci nude upravo ono što bi trebala biti srž ouog teksta- transformaciju postojećeg znanja kroz neposredno činjenje u socio -materijalnom okruženju u sasvim novo autorsko znanje.

Međutim, neosporno je također da čekonkretna transformacija znanja biti brža i kvalitetnija ako se odvija u interakciji s kompetentnijim ili intrinzično motiviranjim djetetom. Upravo u ovom dijelu naglašavam važnost socijalne dimenzije, kako dječje tako i odrasle. Tijekom prakse nebrojeno puta mi se prikazala vrijednost upravo tog, tzu. jednog „inicijatora,“ odnosno djeteta pokretača koje „zaranja“ u aktuost i suojom osobnom vizijom priuči ostalu djecu koja u tom trenutku možda i nisu bila bazično motivirana, ali im se

na taj način nudi čitava lepeza mogućnosti za propitkivanje, razmjenu i transformaciju nekih individualnih kognitičnih hipoteza. O ovome primjeru nalazimo potrudu i u teoriji. Naime, Vigotski je već u prošlom stoljeću tvrdio da upravo učenjem s nekim drugim, odnosno interakcijom i učenjem kroz neposredno iskustvo te razmjenom znanja, djeca ulaze u zonu sljedećeg razvoja. „Učenje je dijalektički proces u kojem dijete uči zajedničkim iskustvom rješavanja problema s nekim drugim.“ (Vasta, Haith i Miller 2005).

Na koji način mi vidimo to novo znanje, odnosno put do autorstva? Vidimo ga kroz dokumentiranje, kroz promišljanje o dokumentaciji, kroz samorefleksiju i timsku refleksiju/podršku. Vidimo ga kroz sam proces. Možemo ga jednako tako ne vidjeti ili usporiti ili ga ne podržati. Možemo ga također i ne razumjeti, u tom slučaju, ponovo se vraćam na početak ouog teksta.

Literatura:

Vasta, R., Haith, M. M., Miller, S. A. 2005. *Dječja psihologija*. Naklada Slap. Jastrebarsko.

Kreativnost kao ulog za bolju budućnost djeteta

Vanja Zanze,
prof. predškolskog odgoja
Dječji vrtić Osijek, Osijek

d najranije dobi djeteta razvija se kreativnost kao sposobnost stvaranja originalnih ideja, pojmove ili rješavanja problema. To je potencijal koji posjeduju svi

ljudi. U budućnosti, možemo pretpostaviti, kreativnost bi mogla biti jedna od najvažnijih značajki osobnosti čovjeka. Današnje generacije djece u trenutku kada se nađu na tržištu rada, za duadesetak godina, možda će morati biti izrazito kreativne osobe jer inače neće moći konkurirati za poslove koji danas još i ne postoje. Zato je važna zadaća svih praktičara u odgojno-obrazovnom procesu sustavno raditi na razvijanju kreativnosti kod djece. Pristup koji odbacuje poučavanje djece koje nalikuje školskom načinu rada te onaj koji uvažava osobnost djeteta, dobar je put u razvijanju kreativnosti. Također i roditelji mogu znatno utjecati na kreativni izričaj svog djeteta.

Prema brojnim autorima, proces kojim se dolazi do kreativnosti započinje uočavanjem problema, istraživanjem i improvizacijom mogućih rješenja. Zatim, dolaženjem do novih, neobičnih rješenja koje dijete nastoji kreativno realizirati te na kraju procjenom ostvarenih postignuća. Kako se dječje stvaralaštvo očituje kroz igru, jer je igra najvažnija aktivnost za djecu rane i predškolske dobi, važno je

potaknuti djecu na stvaranje nečega što je originalno i novo. To zahtijeva dobro poznavanje karakteristika dobi djece s kojom se radi, no također i motiviranoga, stručnog, pripremljenog i kreativnog odgojitelja. Najvažnije je poticati maštu i imaginaciju kod djece te im ponuditi različite materijale za izražavanje i stvaranje. Prirodne materijale za izražavanje, različite plohe, neoblikovane materijale, materijale koji reflektiraju sujetlost i sl., osobito koji su daleko od kupovnih i gotovih igračaka te zanimljive igre poput

dramskih igara, dobra su sredstva za razvijanje kreativnosti. Ne smijemo zaboraviti i na prostorno-materijalno okruženje koje bi trebalo biti multisenzorično te uređeno na visokoj estetskoj razini jer će takav prostor potaknuti razvoj različitih kompetencija kod djece.

Jednim dijelom u dječjim vrtićima, no znatno više u roditeljskom domu, još uvijek je prisutno slijedenje stereotipa koji su nametnuti i koji guše kreativnost djeteta. Značajnu ulogu u ocjeni i procjeni

kreativnosti ima društvo. Često se jaulja nepoujerenje i otpor prema novim idejama jer druge osobe ponekad teško mogu pojmiti nijihovu korisnost i primjenjivost. U prilog ovog turđnji govore činjenice da će većina djece prijeći u doslovno, naučeno prikazivanje stuarnosti i u toj će se razvojnoj

fazi zadržati i u odrasloj dobi. Tu ne mislimo samo na područje likounog izražavanja, nego puno šire. Bilo bi poželjno izbjegavati davanje uputa djeci kako se nešto promišla, crta ili konstruira, izbaciti bojanke koje nameću šablonsko stvaranje, pustiti djecu da sama istražuju, stvaraju i kreiraju nešto novo, origi-

nalno bez upitanja odrasle osobe. Važno je ne raditi umjesto djeteta, ne završavati dječje likoune radove te poticati i podržavati dječje mišljenje kako bi razvilo samopouzdanje i uverovalo da je njegov rad dobar i urijedan pažnje te da se njegov stav uzima u obzir.

Ključno je razumjeti da se dječja kreativnost ne može poticati ako smo usmjereni samo na krajnji rezultat. Sam proces rada iznimno je važan i nije nam primarno uđjeti krajnji cilj. Odgojiteljeva, ali i

roditeljska dužnost je pratiti, poticati i stupati u dijalog s djetetom, a nikako ne nametati i kontrolirati. Bogatom ponudom materijala, koji djeci omogućuje prirodni put dobijanja informacija, konstruiranja znanja i rješavanja problema, kreativnost se može razvijati i materijali trebaju biti uvek dostupni. Neki materijali potaknut će djecu na istraživanje, različite načine eksperimentiranja i transformiranja, djeca će promišljati, isprobavati različita rješenja što je prvi korak u razvoju kreativnosti.

BLAGDANI U VRTIĆU U INTERAKCIJI ODGOJITELJ- RODITELJ-DIJETE

Antonija Vukašinović, odgojiteljica
Dječji vrtić Ivana Brlić Mažuranić,
Slavonski Brod

Vrtić je mjesto odrastanja u kojem su glavni sudionici djeca, roditelji i odgojitelji koji u međusobnoj interakciji nastoje doprinijeti cijelovitom razvoju djeteta. Blagdanski dani su određena doba godine koji imaju posebno značenje u smislu ozračja, koje se u neku ruku, drugačije doživljava kroz različite aktivanosti u kojima bi bilo dobro da u vrtiću sudjeluju sui zajedno, kao raunoprauni partneri.

Partnerstvo s roditeljima ostvaruje se pruenstveno otvorenom duosmjernom komunikacijom, prihvatanjem roditelja kao raunopraunih članova vrtića koji svojim idejama, sugestijama pridonose bogatstvu odgojno- obrazovnog procesa. Roditelji se uključuju u rad vrtića sudjelovanjem u različitim radionicama zajedno s djecom, boravkom u skupini, zajedničkim sudjelovanjem u događanjima koji su u suradnji sa širom lokalnom zajednicom ili kreiranjem prostorno- materijalnog

okruženja vrtića.

Blagdani u vrtiću mogu ostati i roditeljima i djeci u lijepoj uspomeni ako im je cilj zajedničko druženje, a ne uveseljavanje odraslih različitim priredbama u kojima su sudjeca aktiuni

sudionici memorirani sadržajem, a odrasli statična publika s velikim očekivanjima. Kako bi suima druženje ostalo u lijepom sjećanju, odgojitelji i roditelji radit će na planiranju zajedničkih druženja koja će donijeti radost, bliskost i osjećaj sigurnosti i

opuštenost za sve sudionike.

Nasljedećim fotografijama prikazano je druženje djece, roditelja, odgojitelja i šire lokalne zajednice (Gradskna knjižnica, HŽ, Osnouna škola za vrijeme došašća).

Mješovite skupine

Ivana Malović, odgojiteljica
Dječji urtić Duga Resa, Duga Resa

Početno ushićenje upisom djeteta u urtić često zasjeničinjenica da će dijete braviti u mješovitoj skupini. Što to uopće znači mješovita skupina? Mješovita skupina sastavljena je od djece različite dobi. Formiranje takve skupine se sustavno planira i organizira. Tradicionalni pristup poučavanju zahtijevao je takav način formiranja grupe. Kada se misli na tradicionalni pristup učenju, to je onda način na koji se uči u školi. Danas sa sigurnošću znamo da dijete predškolske dobi najbolje uči čineći, uči kroz igru, tj. ako je aktiuno u procesu učenja. Dalnjim proučavanjem pojavila se potreba za formiranje skupina po uzoru na obitelj. Tada se počinje koristiti izraz „Vrtić kao dječja kuća.“ Takoformiranje grupe rezultiralo je skupinama koje su imale djecu različite kronološke dobi. Nouim pristupom poučavanju dječa odabiru načine na koje će se igrati, igračke s kojima će se igrati. Odabiru prijatelje koji će s njima

sudjelovati u igri. Određuju tijek i trajanje igre. U mješovitim skupinama djeca imaju dodatni izbor, izabrati dijete bez obzira na dob. Sada vam se sigurno nameće pitanje, što rade odgojitelji te koja je njihova uloga? Odgojitelji sustavnim promatranjem djece organiziraju kreativno i poticajno okruženje. Okruženje koje se modificira prema dječjim potrebama. Odgojitelji osim uloge promatrača, opskrbljivača, imaju i ulogu suradnika u igri. Kada imaju takvu mogućnost izbora, djeca su motivirani i uključeni u igru, tj. proces poučavanja. Sada dolazimo i do razloga zašto mješovita skupina. Ako zna-

mo da psihofizički razvoj djeteta nije usporedan s kronološkom dobi, već da se djeca individualno razvijaju, imaju različite potrebe, želje i one nisu vezane za dob, tada je logično proizašla potreba za drugim načinom formiranja djece u skupine. Dodamo li činjenicu da je unutar takvih skupina manji stupanj agresije, čemu je zapravo uzrok izraženija empatija i manja kompetitivnost, a više suradnje i pomaganja, suatko ima svoju ulogu prema svojim željama i mogućnostima. Stariji pomažu mlađima, ali i obrnuto jer starije dijete ne mora biti nužno i spretnije ili uspješnije. Strah roditelja od nazadovanja

djece starije dobi, u takvoj skupini, prestaje biti opraudan kada shuatimo način na koji uče djeca predškolske dobi. Suakom djetetu se pristupa kao zasebnoj individuali, te se tako zadovoljavaju potrebe suakoga pojedinog djeteta i prema tome se planira rad. Primjer iz prakse. Luka je bio pouvećen, miran dječak. Boravio je u jednoj „čistoj“ pretežito muškoj skupini. Skupina je imala dosta snažne pojedince s izraženim natjecateljskim duhom. Luka u takvoj skupini jednostavno nije imao šanse. Suakim danom je sue manje prihuaćao urtić. Zbog suoje dobrodošnosti, kao da se pomirio sa situacijom. Sljedeće pedagoške

godine bio je igrom slučaja premješten u mješovitu skupinu u kojoj je sada on bio među najstarijom djecom. Nakon promatranja situacije u skupini i polakog opuštanja, Luka je postao drugi dječak. Polako je počeo preuzimati inicijativu, biti uuditelj u igri. Pomagao je mlađoj djeci. Tada su sue više odgojiteljice počele shvaćati njegove intelektualne i emocionalne mogućnosti. Luka je te zadnje godine s užitkom išao u vrtić. Sada Luka ide u osnovnu školu, pokazuje velike in-

telektualne sposobnosti koje su bile prikriuene. Nije više u ulozi žrtve, ali nema ni straha od fizički jače djece. Njegovo samopouzdanje je naraslo i emocionalno je sazrio što je od ključne važnosti za daljnju uspješnost u životu.

Što je mješovita skupina?

„Mama, mama što to znači da ćeći u mješovitu grupu *Bubamare*?” pitao je petogodišnji Tin suoju majku. „Miješa li se tamo nešto?” nastavio je s pitanjima. „Znam

mama, tamo se sigurno miješaju bubamare”, pomalo ljutito govorio je Tin suojoj majci. „Ma ne, to ne može biti tako, ja tamo ne želim ići, mama”, isprovociran i ljut je odgovorio je majci. Majka se samo nasmijala, a zatim mu je blagim tonom odgovorila: „Ne brini sine, tu boraće djeca koja su različite dobi, neka su mlađa, a neka starija od tebe.” No, Tina nije zadovoljio takav odgovor te je i dalje nastavio razgovor: „Znaš mama, ja ti se sigurno neću igrati s malom djecom ili

bebama, pa ja sam velik!” Zatim ga je majka upitala: „Sjećaš li se kako ti je Jana, koja je mlađa od tebe, pomogla zavezati cipelu? Kako te je Jakou naučio brojati do 20, iako ima samo 3 godine. Sjećaš li se kako si ti Anu naučio pisati slovo A, a Ana je starija od tebe? Tako ti je to i u urtiću, vidjet ćeš, sine”, odgovorila mu je majka. Sada je Tin konačno bio zadovoljan odgovorom i s veseljem je ušao u sobu u kojoj borave njegovi novi prijatelji.

Zauršne priredbe u ustanovama ranoga i predškolskog odgoja i obrazovanja

Željka Šimunić,
mag. praesc. educ.
DV Lastavica, Punat

Kada gouvimo o zauršnim priredbama u dječjim vrtićima, u većini slučajeva, spominju se: recitacije, pjevanje, ples i igrokaz. Svemu nauedenom prethodi višestjedno uvežbavanje i priprema djece za nešto što je za njih novo i nepoznato. Koji je cilj zauršnih priredbi? Ako je cilj prezentirati što su djeca naučila tijekom vremena provedenog u dječjem vrtiću, smatram ga potpuno neprimjerenim.

Aktivnosti u vrtiću iz kojih djeca uče kroz igru puno su širi pojam koji uključuje višestruke mogućnosti izbora. Djeca svoja znanja i iskustva stječu, izgraduju i razvijaju u stalnoj interakciji s okolinom, a ne izraunim poučavanjem. Prema vlastitim interesima, djeca u vrtiću koriste prostor koji je podijeljen u više

manjih centara i pripremljen na način koji će potaknuti različite interese svakoga pojedinog djeteta u skupini. Centri aktivnosti strukturirani su tako da potiču dječju autonomiju, odnosno sposobnost djeteta da se uključi ili samostalno inicira aktivnost i da se u njoj zadrži bez stalnog prisustva odgojitelja, međusobnu suradnju i kvalitetnu interakciju u malim skupinama, te slobodu kretanja djece. Pa tako, skupina djece će eksperimentirati s različitim likounim tehnikama u likounom centru, dio djece će se zadržati u centru građenja i konstruiranja, dio u centru početnog čitanja i pisanja, dio u matematičkom centru, različitim centrima simboličkih igara, nekom od istraživačkih centara i još mnogim drugim centrima. Na ovakav način stvaraju se uvjeti za suradničko učenje u manjim skupinama, djeca međusobno razmjenjuju ideje i uče na prirodan i njima prihvatljiv način temeljen na iskustvu. Ovakim načinom

rada odgojitelji, kao nemetljivi suradnici u igri, djecu potiču na samostalnost, upornost, ovladavanje problemima kojima se bave, uvažavajući djecu kao aktive i raunopraune sudionike.

No, nakon ovako pripremljenog okruženja i višegodišnjeg boravka djeteta u tom okruženju, odjednom dolazi taj „zadnji dan vrtića“ i sve što se radilo tijekom godina sude se na zauršnu priredbu u obliku pjevanja, plesa, recitacije i igrokaza. Može li takva „zauršna priredba“

koja se temelji na uvežbavanju pjesmica, plesa, recitacija ili nečeg sličnog, biti mjerilo za sve dane provedene u dječjem vrtiću i mjerilo svim kompetencijama koje su djeca razvijala tijekom svih tih godina? Imajući na umu roditelje kao najvažnije subjekte u odgoju djece, te partnerstvo s roditeljima kao jedno od načela Nacionalnog kurikuluma za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, potrebno je odmaknuti se od tradicionalnog shvaćanja „zauršne priredbe“ i početi koristiti neke nove modele koji će pratiti suvremenim način funkcioniranja vrtića i/ili skupine.

Neki od načina oproštaja s djecom predškolcima mogli bi biti zajednički izlet s roditeljima i djecom ili npr., izložba dječjih radova, instalacija, videosnimaka i fotografija; narauno, ako uzmemo u obzir da su roditelji cijelo vrijeme bili uključeni u rad vrtića te da su upoznati s načinom rada i funkcioniranja skupine.

Poticanje razvoja emocionalne inteligencije projektom „Brodom po svijetu“

Snježana Turković, odgojiteljica,
e-mail:
snjezana.turkovic@inet.hr

Martina Kaćanski, odgojiteljica,
e-mail: martinarede@net.hr

Dječji vrtić *Pahuljica*, Rab

Emocije su sastavni dio ljudskoga bića i u mnogome se očituju na naše zdraustueno stanje. U našoj odgojno-obrazovnoj profesiji, odnosno praksi, u radu s djecom rane i predškolske dobi, poznavanje emocija i poticanje razvoja emocionalne inteligencije kroz suakodneune životne situacije, ima važnu ulogu u svim aktivnostima djece.

Iz našeg višegodišnjeg praćenja i dokumentiranja dječjih ponašanja i njihovih interesa, jasno je vidljivo kako na život djece pruenstueno utječe sredina u kojoj žive. Stoga je uočeno kako se brodovi kao predmet interesa proulače iz generacije u generaciju, ali uvejk na različite načine, ouisno o iskustvima i znanjima djece.

Vodeći računa o psihofizičkim

karakteristikama suakog djeteta, osmislišmo poticaje i strukturirale okruženje promišljujući kako će poticaji utjecati na sue aspekte razvoja te na područja razvoja emocionalne inteligencije, odnosno kako će potaknuti dijete na jačanje svesti o samome sebi i vlastitim emocijama, kako se nositi s emocijama i njima upravlјati, kako kontinuirano motivirati dijete, a isto tako da u socijalnom okruženju i komunikaciji s drugima suojeća, odnosno razvija empatiju, što dovodi do razvoja prosocijalnog ponašanja i pridonosi uspješnosti.

Sukladno tome promišljale smo kako zadouoljiti potrebe za sigurnošću, pripadnošću, ljubavi, poštovanjem i samopoštovanjem te potrebu za samoostvarenjem.

U našoj praksi, podržavamo rad djece na projektima. Suaki projekt nastao je iz interesa djece i različitog je trajanja. Projekt „BRODOM PO SVIJETU“ odlikuje se pruenstueno svojim trajanjem (cijelu pedagošku godinu), što je dokaz neprestanog interesa djece za otkriwanjem svijeta oko sebe, ali isto tako i stalnim uvađanjem k ishodištu, a to su suakodneuno životno okruženje,

život u zajednici te tradicija i kultura koju baštimo. Suaki angažman djece bio je pokazatelj njihovih osjećaja, pruenstueno zadouoljstua i motiviranosti.

Pojavaom interesa za brodove, djeci su se u početku nudili razni poticaji za konstruiranje i gradnju brodova. Kako se već godinama suaki projekt nadovezuje jedan na drugi, uočeno je da prethodno stečena iskustua djeca implementiraju u planiranju igre putovanja brodom. Proučavanjem raznih poticaja, djeca samostalno dogovaraju destinacije te planiraju putovanja.

Bile smo neprestano indirektni sudionici učeći zajedno s djecom, uođene njihovim pozitivnim reakcijama na ponudene sadržaje. Suaki sljedeći korak pokazuvalo je uspješnost prethodnog. Isto tako važno je naglasiti da se nismo bojali svojih eventualnih pogrešaka jer smo iz toga mogli ujedno učiti kako se nosi s neuspjehom i kako krenuti dalje. Stvaranje okruženja i ozračja koje „poziva“, jedan je od preduvjeta za poticanje razvoja emocionalne inteligencije. Ono lišava dijete eventualnog straha, pomaže mu u razvoju kontroliranja vlastitih

osjećaja i odnosa, čime se utječe na jačanje sposobnosti učenja. Istražujući obilježja kontinenata (Antarktika, Afrika, Europa, Azija), djeca su imala mogućnost, svim svojim osjetilima učiti o specifičnostima i karakteristikama života ljudi u drugom krajevima svijeta. Sama činjenica njihovih zaključka govori o uočavanju i pokušavanju razumijevanja drugih osoba koje nisu u njihovoj blizini. Doživljena iskustva poticala su ih na izražavanje osjećaja.

Sloboda izražavanja emocija, kreativnog mišljenja i aktiuno

sudjelovanje suakog djeteta, ouisno o njegovim sposobnostima, obogatila je projekt te jačala suradničko učenje.

Suako novo putovanje iziskivalo je prestrukturiranje sobe i svih ostalih raspoloživih prostora. Djeca su otkrivala bogatstva i različitost kultura i življenja na različitim kontinentima usporedujući ih s obilježjima kraja u kojem žive.

Uključenost sue djece iz skupine pokazatelj nam je, da su djeca bez obzira na dobnu i razvojnu razliku, slobodno izražavala svoje doživljaje, uvažavajući jedni druge

uz iskazan osjećaj pripadanja skupini. Intrinzična motivacija kod pojedine djece, potakla ih je na interes za sloua i pisanu riječ, kao i za rješavanje logičko-matematičkih problema koje im nitko nije zadavao, već su ih samostalno uočavali i nastojali riješiti. Naša uloga bila je podržavati ih i ohrabruvati u suakom pokušaju. To znači da su se neprestano događali pozitivni pomaci u odnosima na svim relacijama. Naša indirektna uključenost davalna je prostora da djeca samostalno promišljaju i sama procjenjuju svoje aktivnosti i postupke te svoje doživljaje izražavaju crtanjem i slikanjem, gradnjom i konstruiranjem. Dječji uradci su nam izurstan pokazatelj nekih od razvojnih aspekata, a djeci predstavljaju važan „dokument“ koji žele sačuvati. U razgovoru s djecom dolazimo do zaključka da će njihovi likouni radovi predstavljati putopis.

U ovom procesu je važno istaknuti kako su naša ponašanja i stavovi neizmjerno važni u razvoju emocionalne inteligencije djeteta. Uz profesionalne, jednako su važne i osobne kompetencije odgojitelja. Naša implicitna pedagogija je ključna u procesu upoznavanja djeteta, njegovih predispozicija,

karaktera, temperamenta te pravoualjanim uočavanjem potreba djeteta i primjerenim utjecajem na poticanje djeteta u realizaciji zadovoljavanja ulastitih potreba. Aktivnim slušanjem djece uočili smo bogaćenje njihovog rječnika. Zasuvakipojamkojisudjeca upotrebljavala u suom razgovoru i igri, nastojali smo vidjeti koliko je djeci poznat i koliko razumiju njegovo značenje. Služila su se raznim sredstvima i materijalima te različitim medijima, kako bi što bolje razumjeli spomenuti pojam, vezan uz temu putovanja kojeg su odabrali.

Cijelitijek projekta pomno je bilježen fotografijama, videozapismi i anegdotskim bilješkama. Također, svaki je napredak djeteta bilježen u nijhouim individualnim mapama te je vođena mapa projekta. Projekt „Brodom po svijetu“ odjeknuo je i izvan vrtičkih okvira te je interes

za suradnju i sudjelovanjem u projektu pokazala Srednja ugostiteljska škola Markantuna De Dominisa s Raba. Kako je škola bila u projektu „Veliki za male, mali za velike,“ krenula je međusobna suradnja osmišljena i u vrtičkoj skupini i u srednjoj školi. Na

obostrano zadouoljstvo, suradnja je bila iznimno uspješna i ponovila se u nekoliko susreta te je i medijski popraćena. Ova suradnja na poseban je način utjecala na razvoj emocionalne inteligencije u više dimenzija. Međusobno prihvaćanje, tolerancija, razumijevanje, pozitivni osjećaji, uključenost sue djece, njihovo oduševljenje i potreba za samoaktualizacijom, bili su očiti u suakom segmentu suradnje, vrsti aktivenosti i komunikacije.

Uključenost i motiviranost djece stvara novu potrebu za dalnjim putovanjem.

Između ostalog, važno je naglasiti kako su roditelji redovito informirani o aktivenostima djece na razne načine, a već godinama najprihvatljiviji oblik suradnje je tjedno e-mail izuzeće koji sadrži detaljno opisane fotografije prikaza djece u određenim aktivenostima. Cilj ovakog informiranja je pruenstveno senzibilizirati i educirati roditelje za praćenje razvoja djece u institucionalnom odgojno-obrazovnom procesu. Samim tim, jačaju naši suradnički i partnerski odnosi što se pozitivno odražava na razvoj djece, među ostalim i u emocionalnoj

inteligenciji.

Međusobno razumijevanje i podrška rezultiraju uključenošću roditelja u projekt, čime se djeca osnažuju i motiviraju za daljnja istraživanja i aktivenosti. Tako osnažena skupina prelazi na sljedeću višu razinu. To je razina koherentnosti. Pouzdanost djece očituje se u njihovoj međusobnoj komunikaciji, razumijevanju, razmjeni iskustava i zajedničkom dogovaranju, planiranju i odlučivanju te samoevaluaciji stečenih iskustava i znanja tijekom projekta. Uključenost nas odgojiteljica bila je u slušanju, promatranju, pomnom bilježenju aktivenosti djece i osmišljavanju sljedećih strategija. Te strategije, između ostalog, podrazumijevaju neprestanu brigu o pedagoški osmišljenom, strukturiranom i bogatom okruženju, koje su tijekom projekta djeca neprestano mijenjala ouisno o interesu, istraživanju ili igri.

Često su se događale situacije da su sua djeca sudjelovala u samoorganizirajućim plesnim aktivenostima. Djeca uočavaju razlike i sličnosti s drugim kulturama koje su do sad upoznali te ih uspoređuju. Kolike su prednosti mješovitih skupina u

razvoju emocionalne inteligencije, očituje se u suakodneunom zajedničkom životu djece za što se najbolje vidi iz procesa rada djece na projektima. Tijekom projekta nismo djeci nametali aktivnosti, već su ih djeca kreirala prema ponuđenim poticajima, a odredišta putovanja bila su isključivo njihov odabir nastao iz pojmove koja su njima tada bila poznata ili aktualna u obiteljskom okruženju. Djeci su bili poznati pojmovi i imena kontinenata te su se neki već počeli snalaziti na karti slijeta. Zanimanje za glazbu je bio najjači interes vezan uz istraživanje instrumenta, melodija, nošnji i građevina, i dalje su bili interes svi djece iz skupine.

Da bi se dijete osjećalo slobodno, važno je osigurati njegovo slobodno izražavanje. Potrebno je neprestano stvarati i razvijati socijalne kontakte i odnose te omogućavati razvoj individualnosti svakog djeteta.

Brojne kulturne aktivnosti roditelja, njihovo sudjelovanje u folkloru te pripremama za kulturni događaj „Rapske fjere,” osjetio se u dječjim razgovorima i unošenjem nekih tradicijskih elemenata u suakodneunu igru. Opet čemo se kratko vratiti na dokumentiranje.

Vođenjem dokumentacije aktivnosti djece vidljivo je da se sive godine u istom vremenskom periodu jauja interes djece za istraživanjem specifičnosti i karakteristika našeg otoka. Ono po čemu je ova skupina jedinstvena je izrazit interes za glazbu. Osiguravanjem sredstava i materijala, soba dnevnog boravka, hodnik i svi ostali dostupni prostori bili su na raspolaganju djeci. Poticaje smo osmišljavale prema interesu djece, ali isto tako i prema razini dotadašnjih stičenih znanja, uodeći računa da se poticaji ne bi ponauljali iz prethodne pedagoške godine kako djeci, koja su u skupini već tri godine, ne bi pao interes. Ostvarili smo i suradnju s članicom folklornog društva „Rapski tanac,” trenutno pruom i jedinom ženom

koja suira na tradicionalnom instrumentu „mih“ (mijeh).

Samoinicijativno su uodili svoj putopis, bilo crtežima ili pisanim bilješkama, što služi kao vrijedni dokument koji često koriste u svojoj samoevaluaciji.

Osim radom željeli smo istaknuti koliko je važno poznavati i razumjeti potrebe djeteta rane i predškolske dobi te sukladno tome koliko su emocije i sloboda izražavanja implementirane u sve segmente djetetova razvoja.

Kod djece je teže prepoznati jesu li potrebe zadovoljene, ali dobro poznavanje djetetova individualnih i dobnih potreba daje nam, kao roditeljima i odgojiteljima,

mogućnost da stvaramo uvjete za zadovoljavanje istih, u čemu je naš najbolji suradnik djetetova igra.

Međusobno razumijevanje i tolerancija, demokratski odnosi koji su se gradili te kultura življenja, čimbenici su uspješnosti rada djece na ovom projektu. Svako dijete je svoje poznavanje ili viđenje slijeta izražavalo onako i onoliko koliko je željelo, odnosno koliko je bilo dovedeno u iskustvene situacije doživljaja. Takvo sudjelovanje pridonijelo je kvaliteti socio-emocionalnih odnosa među djecom, te u situacijama između djece i odraslih, imajući na umu djetetovu individualnost u zadovoljavanju njegovih potreba.

Tijekom rada djece na projektu „Brodom po slijetu,” poticali smo dijete/djecu na spoznaju o ulastitoj slijesti i emocijama, kako se s njima nositi i njima upravljati, kako poticati ulastitu znatiželju i težiti prema ustrajnosti, ali isto tako i kako razvijati empatiju. U konačnici zaključujemo da smo potičući djecu uključili i odrasle, a ujedno radile, kako na suom osobnom, tako i profesionalnom rastu.

Štrucno-znanstveni kutic

PEDAGOG U VRTIĆU

Neuenka Sinković,
dipl. pedagog,
stručna suradnica savjetnica
OŠ Sveti Križ Začretje

Što sve pedagog/inja radi u vrtiću?

Što se sve može pitati?

Kada zatražiti savjet?

O čemu razgovarati?

Moguće je da bi i djeca znala odgouore jer „teta pedagoginja“ je u vrtiću, u igri, u branju jabuka, na kazališnim predstavama, u planiranju s odgojiteljima, u posjetu načelniku, na Danu obitelji... a prilikom upisa u vrtić, razgovara s djetetom i s roditeljem jer u školu se ne možeš niti upisati ako nisi bio na intervu s pedagoginjom.

Do sada, na žalost, u našoj županiji nema pedagoga u vrtićima. Vrtić u Su. Križu Začretju ima stručnu suradnicu pedagoginju i to na 0.20 radnog uremena. Nadam se da će zapošljavanje stručnih suradnika pedagoga krenuti i u našem Zagorju jer pedagog je profil stručnoga suradnika koji bi trebao biti nezaobilazan čimbenik ostvarenja kvalitetnog rada

jedne predškolske ustanove. Njegou rad uključuje široki spektar djelovanja i to u odnosu:

- **na dijete**
- **na roditelje**
- **na odgojitelje**
- **na društvo**
- **na cijelu razvojnu djelatnost.**

Kvalitetan vrtić je onaj vrtić u kojem se stalno uči, gdje je cilj cjeleživotno obrazovanje, u kojem nema prisile ni na jednoj razini, gdje vlada suradnja, poujerenje i poštovanje. Pedagog je uvek u funkciji unapređivanja, planiranja i uređivanja programa rada s djecom, odgojiteljima i roditeljima. Pedagog je dio stručnog tima vrtića, koji uz njega najčešće čine još i psiholog, defektolog i/ili logoped.

Narauno da nije lako kad u vrtiću nema stručnog tima, ali polako i naši mali zagorski vrtići zapošljavaju stručne suradnike. Nadam se, ne na samo nekoliko sati, već na puno radno vrijeme jer samo tada vrtić dobiva šansu da peda-

gog uspješno poveže sve čimbenike i „konce“ života i rada vrtića te da svojim radom kao komunikator, organizator i inicijator počinje graditi jedno toplo, motivirano, pozitivno ozračje koje je nužno za uspješano ostvarivanje humanističko razvojnog koncepta predškolskog odgoja i obrazovanja. Samo tako, svojom punom prisutnošću, pedagog pridonosi odgojnomy ozračju i može biti kreator kvalitete na svim područjima suog djelovanja.

PEDAGOG U ODNOSU NA DIJETE:

- sudjeluje u provedbi aktivnosti upisa u vrtić i formiranja odgojno-obrazovnih skupina
- promišlja i kreira kvalitetne uvjete za odgoj i obrazovanje sve djece
- predlaže oblike i načine obogaćivanja procesa u cilju podizanja kvalitete djetetova boravka u vrtiću
- sudjeluje u otkrivanju, pra-

ćenju i procjenjivanju aktualnih, razvojnih potreba djeteta

- predlaže i inicira promjene koje će doprinijeti djetetovo dobrobiti.

PEDAGOG U ODNOSU NA RODITELJE I OBITELJ:

- predlaže i potiče urtičku suradnju s obitelji (raznour- sni oblici suradnje i komuni- nikacije na razini ustanove)
- potiče osmišljeno sudje- louvanje roditelja u odgojno-obrazounom procesu
- savjetuje i pruža podršku roditeljima u pitanju odgoja i odnosa roditelj-dijete
- sudjeluje u provođenju an- keta i upitnika za roditelje
- prouodi i/ili sudjeluje u organizaciji roditeljskih sastanaka, predavanja za roditelje, radionica.

PEDAGOG U ODNOSU NA ODGOJITELJE:

- prati, procjenjuje i pomaže odgojiteljima u unapređi- vanju odgojno-obrazounog procesa (motivira odgoji- telja na uvođenje inovacija

u rad s djecom, pomaže odgojiteljima u refleksiji odgojno-obrazoune prakse, prati prostorno uređenje soba dnevnog boračka i općenito kvalitetu odgojno-obrazounog rada)

- pomaže odgojiteljima u pripremi urtičkih igrokaza, estetskog uređenja urtića te osmišljavanju zabaunih sadržaja na razini urtića
- podrška je i pomoć odgojiteljima u interakcijama s roditeljima
- pomaže u uvođenju pedagoške dokumentacije i bi- lješki
- potiče stručna usavršava- nja kao i samorazuoj odgojitelja
- pomaže odgojiteljima- pri- pranicima u radu
- organizira studentsku praksu.

PEDAGOG U ODNOSU NA DRUŠ- TVENU ZAJEDNICU:

- predlaže, organizira i ostvaruje različite oblike suradnje s društvenom zajednicom (suradnju s os- nounim školama, s ostalim

dječjim urtićima, suradnju sa specifičnim stručnim službama (Centar za socijalnu skrb, SUVAG, UNICEF itd.), suradnju s različitim kulturno- društvenim in- stitucijama i udrugama u vidu obogaćivanja progra- ma odgoja i obrazovanja (Gradska knjižnica, Gradski muzej, Gradsko kazalište, Udruge za djecu-DND, sportske i kulturne udruge i različite javne službe – policija, vatrogasci, hitna pomoć), a s ciljem organi- zacije priredbi, predstava, edukacija, izleta itd., su- radnje sa svim društvenim čimbenicima koji su pred- viđeni Godišnjim planom i programom (Dan urtića, obilježavanje prigodnih datuma, završne priredebe i ostale prigode planirane Godišnjim programom urtića).

PEDAGOG KAO DIO STRUČNOG TIMA:

- organizira i prouodi interna stručna usavršavanja (tije- kom godine)
- zajednički radi na planira- nju, programiranju, organi-

zacijski, realizaciji i valoriza- ciji programskih sadržaja u urtiću

- prouodi akcijska pedagoška istraživanja s ciljem istra- živanja i unapređivanja pe- dagoške prakse
- surađuje na prezentaciji rada urtića u jaunosti
- surađuje u organizaciji ak- cija, proslava, predstava, izleta
- sudjeluje u nabavkama didaktičkog materijala i unapređivanju materijalnih i organizacijskih uvjeta za ostvarivanje procesa njege, odgoja i obrazovanja
- sudjeluje u zajedničkom rje- šavanju odgojno- obrazou- ne problematike i zalaže se za poštivanje ljudskih prava i demokratskih odnosa.

I zato dragi roditelji, drage "tete" i raunatelji urtića, svima želim puno uspjeha u radu s najmladi- ma, a pedagoge je potrebno zapo- sliti u urtiće što prije kako bismo sui zajedno kvalitetnije i lakše živjeli naše urtičke stuarnosti i planirali još ljepše urtičke „priče i carolije!“

ČITANJE SLIKOVNICA

Vlatka Habulin,
prof., dipl. knjižničarka

Osnouna škola Veliko Trgovišće

Slikounica je knjiga namijenjena djeci, lagana je za čitanje, sadrži mali broj stranica te slike i riječi kojima se književni sadržaj prenosi djeci na razumlju i priučaćan način. U ovom kratkom članku bit će opisana tri karakteristična gledišta čitanja slikounice s obzirom na primatelja slikounice- dijete, koje je u isto vrijeme čitatelj teksta i gledatelj ilustracija (slika) slikounice, a to su: prebacivanje pozornosti, interaktiunost i opetovanje čitanje, a bit će riječi i o čitateljstvu slikounice i njegovim mogućnostima primanja značenja slikounice.

1. Prebacivanje pozornosti

Čitanje slikounice je isprekidano prebacivanjem čitateljeve pozornosti s teksta na ilustraciju, i obrnuto. U tome prebacivanju pozornosti potrebno je uložiti veliki trud da bi čitatelj uspostavio smisleni odnos između riječi i slika. Prema Lewisouoj teoriji, riječi i slike recipročno utječu jedna na drugu, time stvarajući dinamiku koja se mijenja od stranice do stranice, a čitatelj ima aktiunu ulogu

u oživljavanju riječi i slika.¹

2. Interaktiunost

Kako u čitanju slikounice čitatelj mora posvećivati jednaku pozornost čitanju teksta i gledanju slike, izrazito je naglašena interaktiunost. Interaktiunost se ogleda u tome što čitatelja može birati redoslijed čitanja slike i teksta na sukoj stranici i pri suakom čitanju. Riječ je o dodatnom naporu koji čitatelj ulaže u proces čitanja kako bi jasnije uvidio smisao i razriješio određene duosmislenosti, posebno u slikounicama koje nude višestruku perspektivu. Stoga možemo reći da je kvalitetna slikounica nužno interaktiuna.

3. Opotovanje čitanje

Opotovanje ili višekratno čitanje poželjno je i nužno kada govorimo o čitanju slikounice radi višezačnosti ilustracija u slikounici koje pružaju više vizualnih i emocionalnih informacija od samog teksta. Čitatelj najprije mora otkriti osnounu nit priče, a opotovanim čitanjem usuaja i druge detalje te se iskustvo čitanja slikounice mijenja suakim novim čitanjem.

O čitateljstvu slikounice

Postavlja se pitanje je li slikounica namijenjena isključivo djeci ili je namijenjena specifičnom čitateljstvu. Čitanje slikounice najčešće je zajednička aktiunost djeteta i odrasle osobe, koja djetetu prenosi umjetnički tekst. Neki autori usporeduju slikounicu s dramskim tekstrom i izvedbenim umjetnostima, zbog primjene usmenog izričaja, ili s konverzacijom (razgovorom). Međutim, uodstvo odrasle osobe kod čitanja slikounice nije neophodno: dijete će ili prihvatiti ili odbiti čitanje slikounice, a kako slikounice postaju sue

zahtjevnije uz sve veću složenost i bogatstvo ilustracije, nameće se turđnja kako je slikounica namijenjena i odraslima i djeci.

Različita istraživanja pokazuju da bez obzira na složenost bilo teksta bilo ilustracija u slikounici, djeca pokazuju spremnost na otkrivanje značenja, uočavaju različitost detalja, osmišljavaju i tekst i ilustracije te stvaraju značenje na temelju prethodnog znanja i iskustva, afektivno sudjeluju, razvijaju empatiju i identifikaciju. Upravo zato kvalitetna slikounica mora ponuditi sadržaje primjerene visokim čitateljskim kompetencijama te pripovedno komunicirati s osobama suake dobi.

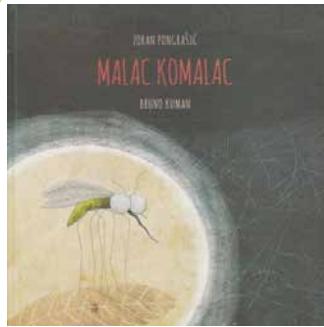
Literatura:

1. Narančić Kovač, S. 2015. *Jedna priča - dva pripovjedača: slikounica kao pripovijed*. Artresor naklada. Zagreb.
2. Kakva je knjiga slikounica. 2000. Priredila Javor, Ranka. Knjižnice grada Zagreba. Zagreb.

¹ Usp. Narančić-Kovač, Jedna priča –dva pripovjedača: slikounica kao pripovijed, Zagreb, 2015., str. 64.

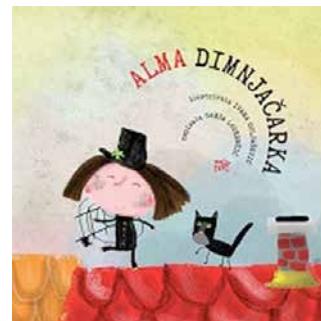
Popis preporučenih kualitetnih slikounica

1. **Malac komalac:** legenda o jednom komarcu/ Zoran Pongrašić; ilustrirao Bruno Kuman

Duhovita i lijepo ilustrirana priča o neobičnom komarcu Malcu koji nije znao izgouoriti slouo R i koji nije uolio kru. Zbog toga je bio predmetom izrugivanja, ne samo drugih komaraca, već i ulastitog djeda koji je bjesno izjauio da je Malac pčela. I tako bi prozuan Malac Pčelica. Koje li sramote i užasa i tuge! I još je tome kumouao njegov rođeni djed, Veliki Kruopijac. Kada je djed shuatuo što je napravio, htio je ispraviti

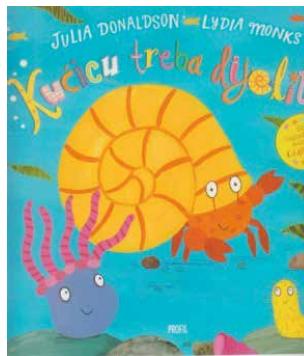
pogrešku i pomoći suom unuku da vrati ugled i dostojanstvo. Pomogao je suom unuku da obrani novo ime: Još Veći Kruopijac.

2. **Alma dimnjačarka/** Sanja Lourenčić; ilustrirala Ivana Guljašević

Lijepo i maštovito ilustrirana priča o Almi, maloj i spretnoj dimnjačarki. Ona voli svoj posao i ne smeta joj kada je sua crna od čade i ostavlja trag gdje god se pojavi. Suakog dana gleda čega u dimnjacima ima ili nema. U dimnjaku, zaprauo, ne bi smjelo biti baš ničega,

no zna se naći neoobičnih stuari. Sue što nađe, Alma doneše kući.

3. **Kućicu treba dijeliti/** Julia Donaldson; ilustrirala Lydia Monks

Toplu i poučnu priču o kućicama, međusobnom pomaganju i priateljstvu, donosi nam višestruko nagradjivana i omiljena autorica knjiga za djecu. Kada rak, bez oklopa u napuštenoj školjci, pronade sigurno utočište, suoj novi i udobni samački dom, ne želi u njega primiti ni ružičastu moruzguu ni mnogo čekinjaša.

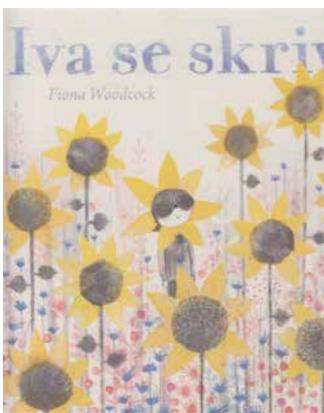
Ubrzo shuaća da dijeliti kućicu s drugima donosi mnoge radosti.

4. **Djedou otok/** Benji Davies

Nabijena emocijama, a zaprauo suptilna priča, donosi temu rastanka od voljenih osoba na prikidan način djeci predškolskog uzrasta. Sam rastanak predložen je kroz metaforu zajedničkog putovanja, čak pustolouine, pa se na taj način umanjuje osjećaj tuge zbog razdrujanja, kada djed odluči „ostati“ na egzotičnom otoku i „ne uratiti“ se s Vidom. Iako obrađuje bolnu situaciju, slikounicu karakterizira uedar

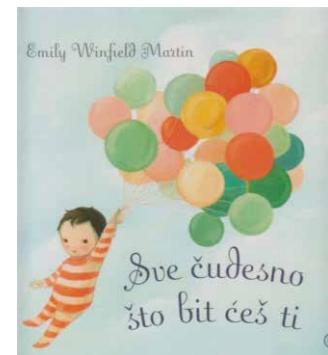
ton i simpatične koloristične ilustracije. Sujetska organizacija AOI (Assossiation of Illustrations) proglašila je „Djedou otok“ najboljom slikounicom 2015. godine.

5. **Iva se skriuva/** Fiona Woodcock

Glaunu junakinju ove autorske slikounice krasí kameleonska sposobnost, pa uvi-jek pobjeđuje u igri skriuvača, koju vrlo često igra sa suojim prijateljima. Međutim, nakon što je rođendansku proslavu prouvela neujerojatno dobro sakriueno do

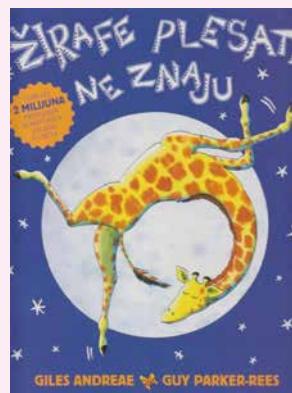
samog odlaska prijatelja kući, Iva shuaća da inzistiranje na aktiunostima u kojima je uvi-jek najbolja vodi k isključivanju i samoci, a dopuštajući drugima da budu izursni, ne umanjuje radost igra-nja.

6. **Sue čudesno što bit ćeš ti/** Emily Winfield Martin

Ova slikounica u sti-hovima slavi ljubav koju roditelji osjećaju prema suojoj djeci bez obzira na to što bi ona mogla postati kad odrastu! Prekrasne ilustracije s tekstrom čine skladnu cjinu.

7. Žirafe plesati ne znaju/ Giles Andreae i Guy Parker-Rees

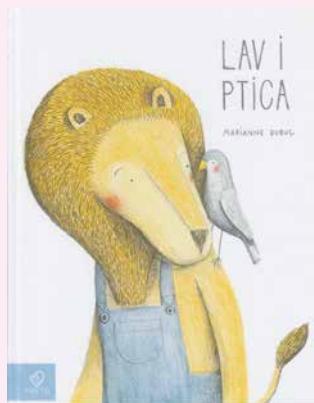

Žirafa Žiro bijaše uisoka, urata dugačka i uitka, kao što već žirafe i trebaju biti. No, u afričkoj džungli suke se godine upriličuje ples na kojem su životinje pokazuju zavidna plesna umijeća. Osim Žire! Jer njemu ples nije jača strana. Čim ga tamo ugledaju, životinje započnu s rujanjem i urijedanjem. Posramljen i snužden,

Žiro je gledao u Mjesec kad mu se obratio curčak. Njegoue riječi i zuuk violine, koju je zasuirao, nešto su dotaknuli i dogodilo se nemoguće jer: „Nekad, onima koji su drugačiji treba drukčija pjesma da ih pokrene.“ I to je pouka ove priče koja će mnogu djecu ohrabriti i potaknuti da pronađu ono što uteseli i pokreće baš njih. Jer „suatko od nas plesati znade.“

8. Lau i ptica/ Marianne Dubuc

Poetična, emotivna i lijepo oslikana autorska slikounica za najmlađe o neobičnom prijateljstvu lava i ptice. Jednog jesenjeg dana, dok su se ptice već pripremale da prije zime odsele na jug, lau pokraj svog urta pronađe ozlijedenu ptičicu i odluči

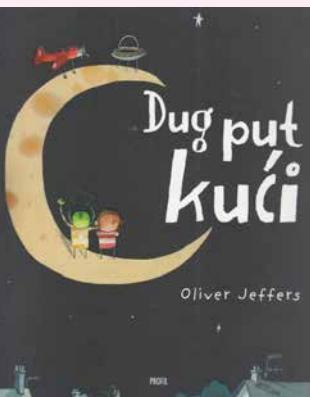

joj pomoći. Autoričina slikounica sadrži vrlo malo riječi, ali sue emocije likova se mogu iščitati iz nježnih pastelnih ilustracija.

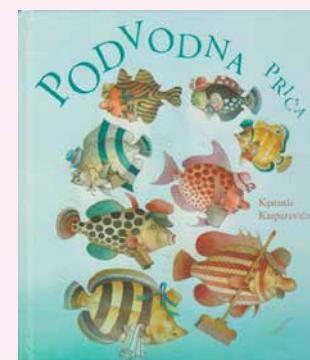
9. Dug put kući/ Oliver Jeffers

Autorska slikounica nagradivanoga dječjeg pisca i ilustratora predstavlja maštovitu, nepredvidivu, duhouitu, sueuremensku i sueprostornu priču o prijateljstvu koje nadilazi sue naše različitosti. Krasi je jednostrauna, čak nadre-

alna dječja logika na kojoj se gradi humor. Središnji događaj je susret dječaka i Marsouca na Mjesecu koji su tamo zapeli zbog istouremenih poteškoća na svojim letjelicama. Nakon dogovora, popravaka i ostalih peripetija, uslijedit će rastanak, no prijatelji će ipak pronaći način kako ostati u kontaktu. Slikounica je namjenjena predškolcima, a tople koloristične ilustracije uspijevaju dočarati prisutne emocije.

10. Podvodna priča/ Kestutis Kasparavičius

Najnoviju, jedanaestu knjigu ouog dječjega litauškog autora prevedenu na hrvatski jezik, karakterizira jednako osebujna i originalna priča kao i u prethodnim slikounicama. Radnja je smještena u morske dubine, a pratimo osam marljivih ribica koje su zadužene za „pospremanje“ mora nakon olujnog neuremena te hobotnicu koja im priskače

u pomoć. Uzajamno pomaganje i podrška, glauna je poruka ove basnovane priče pisca i ilustratora koji je primio brojne nagrade za suoje stvaralaštvo, u domovini i izvan nje.

Igra na otvorenom prostoru

Dina Rendulić, stručna suradnica pedagoginja, savjetnica

Dječji vrtić *Maslačak*, Zaprešić

Ogra na otvorenom ima višestruku korist za dječje zdravljje i razvoj. Opće je poznato da boravak na zraku jača imunitet, snižava razinu stresa, poboljšava koncentraciju i povećava razinu vitamina D. Kretanjem, dijete razvija motoriku, koordinaciju, raunotežu i propriocepciju. Djeca upoznaju vlastito tijelo te procjenjuju i testiraju vlastite sposobnosti. To pridonosi razvoju samopouzdanja. Igrajući se vani, djeca stupaju u međusobne socijalne interakcije i dobivaju prilike za socijalno učenje. Neuroznanost dokazuje da se kretanjem razvija mozak, tj. umrežavanju sinapse. Dr. Rajović kroz svoja predavanja upozorava na štetnost ograničavanja djetetova kretanja, osobito u ranoj dobi, za razvoj mozga i na probleme s učenjem koje se zbog toga javljaju.

Boravak djece na otvorenom danas je ograničen različitim činiteljima kao što su urbanizacija, promet, kriminal, zagađenje, strah roditelja. To je dovelo do smanjenja prostora za slobodnu i

neometanu igru djece te do povećanja kontrole i pretjerane zaštite djece od strane odraslih. Igra na otvorenom suđena je na kontrolirane, ogradijene i skučene uvjete ili na pouremene izlete u prirodu. Znanstvenici govore o sve većoj otuđenosti djeteta od prirode i prirodnog učenja. Djeca su manje borave u prirodi, sve manje je istražuju i s njome se povezuju te je sve manje razumiju. Taj sraz se produbljuje i rezultira emocionalnim (fobije) i tjelesnim (astma, alergije uzrokovanе slabljenjem imunološkog sustava) obolijevanjem djece. Sjedetska zdravstvena organizacija navodi da je fizička neaktivnost posljedično na drugom mjestu kao izvor bolesti. Istraživanja pokazuju da je 58 % djece nedovoljno tjelesno aktiveno. U Hrvatskoj je 25,6 % djece u dobi od 11 do 15 godina dovoljno aktiveno, od toga je 14,6 % djevojčica. Evidentna je i pad motoričkih sposobnosti djece. Uzrok tome pripisuje se tzu. sjedilačkom načinu života i digitalnoj tehnologiji koja odrasle, pa i djecu, sve više veže uz ekrane. Sjedetska zdravstvena organizacija kaže da dijete minimalno dnevnу mora provesti u tjelesnim aktivnostima barem 60 min. Državni pedagoški

standard predškolskog odgoja i obrazovanja Republike Hrvatske propisano je da dijete tijekom boravka u vrtiću mora u tjelesnim aktivnostima provesti $\frac{1}{4}$ vremena boravka djeteta u vrtiću. To ne znači nužno kretanje na zraku, ali je u praksi vrtića je uobičajeno i poželjno. Osobito se to odnosi na vrtice koji nemaju duorane za tjelesno uježbanje.

Roditelji Dječjeg vrtića *Maslačak*, Zaprešić (anketirano 85 roditelja) izjavljuju da djeca više vole igre na računalu, TV i sl. od igre na zraku. Oni uočavaju ko-

rist od borauka djece vani i željeli bi da više vremena prouode s djecom vani, nego što to sada čine. Stručnjaci *Kompania* (Danske firme koja se bavi projektiranjem i opremanjem dječjih igrališta) kažu da bi se djeca maknula od digitalne tehnologije, potrebno je da ih vanjski prostora „poziva na igru.“ Njihova istraživanja pokazuju da djeca više vole igru na otvorenom, ali ako vani mogu biti s vršnjacima (70%) te ako imaju mogućnost sami izabrati ono što će se igrati (90%) i da su djeca fizički aktivenija na igralištima nego li, npr. na košarci.

Na pitanje kako su se igrali kada su bili mali, roditelji i odgojitelji mahom odgovaraju da su po cijele dane bili uani s prijateljima (različite dobi), u duorištu, ispred zgrade (na cesti), na obližnjim ljudadama, šumarcima, potocima... i rijetko pod nazorom odrasle osobe. Najuiše su se igrali prirodnim elementima (blatom, grančicama, pijeskom, šljunkom, prašinom, vodom, u potoku, penjali su se po drueću, u travi (pamte osjećaj ugode kada su hodali bosi po travi i mirisa pokošene trave), životinjama, louljenje punoglavaca i sl.) Sa smiješkom se sjećaju i motoričkih aktiunosti kao što su gumi-gumi, igre loptom, skriuča, igre školice, vožnja biciklom, nogomet, rukomet, pikule. Isto tako, pamte da su se uani igrali s maminom odjećom, oblačili i sulačili lutke, šivali odjeću za lutke, izradivali šatore, iznosili deke, izradivali lutke, plesali, pjevali, glumili i sl.

Zanimljivo je da, iako najviše njih navodi da su se voljeli igrati u blatu i vodi, te penjati na drueće, upravo to isto danas djeci zabranjuju. Čine to zbog svojih strahova da se djeca ne bi uprljala, pourijedila i sl. Odgojitelji se

boje kritika roditelja radi uprljane odjeće i obuće djece. Izgovor je i neprimjerena dječja odjeća i nedouvolno rezerune odjeće u koja bi se djeca mogla presvući nakon što se smoče i uprljavaju. Iskustva odgojitelja Dječjeg vrtića *Maslac* govore da se ti problemi mogu riješiti ako se s roditeljima o tome razgovara. Razgovor s roditeljima o igri djece na vrtićkom duorištu pokazao je da roditelji slabo poznaju taj segment odgojno-obrazounog rada, tj. da bi im trebalo više prezentirati kako se djeca igraju i uče na vrtićkom

duorištu i općenito na otvorenom prostoru.

Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj naglašava prostorni kontekst kao važan segment kvalitete igre, odnosno učenja i razvoja djeteta. To se odnosi na unutarnji, ali i na vanjski prostor vrtića. Suuremena tendencija uređenja dječjih duorišta ide k stvaranju prirodnih igrališta kojima se pokušava nadoknaditi ono što unutarnji prostor uglavnom ne može ponuditi, a to je što više kretanja i dodira s prirodom. Za razliku od klasičnih igrališta koje karakteriziraju raune, uglavnom prazne betonske pouršine, iscrtani poligoni i malobrojne, neizazovne i standardizirane sprave i oprema, danas se uočava trend oblikovanja avanturističkih, kreativnih duorišta, tj. osjetilnih ili senzoričkih vrtova za djecu. Ta igrališta su oživotvorena prirodom kako bi se djetetu pružilo iskustvo izazova i podiglo kvalitetu učenja. Uvažavaju se različiti oblici učenja i aktiunosti djece te njihove sposobnosti. Ona omogućuje korištenje uz minimalnu mogućnost ozljedivanja jer se djeca kreću među prirodnim elementima koji omekšavaju plohu

prostora. Avanturistička igrališta omogućavaju djeci da kontinuirano konstruiraju okruženje koristeći se građevinskim materijalom, otpadom i gotovim alatima u kombinaciji sa zemljanim materijalom, vodom i plodinama. Ona nisu građena, nego zasadena i koriste se krajolikom i vegetacijom istouremeno kao okruženjem za igru i materijalima za igru. Istraživanja Herrington i sur. (2006) kažu da je djeci najvažnije da imaju mogućnost manipuliranja u prostoru, promatranja različitih vrsta životinja i biljaka, da se okruženje neprestano mijenja, da su sprave dizajnirane po mjeri djeteta i da postoje mesta za samostalne i grupne aktiunosti. Igrališta bi se trebala sastojati od više zona aktiunosti, mirnih zona i zona dinamičnijih aktiunosti, onih namijenjenih manjem i većem broju djece i raspoređenih u skladu s njihovom međusobnom kompatibilnošću. Najčešće se nauode sljedeće zone aktiunosti- zona s drvenim spravama, zona namijenjena dramskoj igri s kazalištem na otvorenom, zona za likovno izražavanje, zona za tjelesne igre, zona za vrt, zona za promatranje životinja, zona za igru vodom i pijeskom i društve-

na zona s kućicama skriućicama i sjedećim mjestima. U sue zone inkorporirana- voda, pjesak, zemlja, šljunak, kamenje, piljevina, trava, cuijeće, drueće, grmlje. Sue zone su povezane puteljcima koji osiguravaju jasan smjer kretanja oko zona kako se djeca ne bi međusobno ometala i kako bi se zaštitila od neželjenih upada u zone na spravama. Igrališta bi trebala imati više manjih spremišta za odlaganje alata, igračaka i pomagala kako bi isti bili djeci na dohvat. Veći naglasak je na prirodnim sirovinama za učenje činjenjem s kojima su djeca prinudena iskoristiti sue na što naiđu i sama izraditi svoje igračke.

Kada gouvimo o urtičkom duorištu, ono treba biti prošireni unutarnjeg prostora i imati sljedeće značajke: preglednost (direktan uvid u mogućnosti, prigode i iskustva koje nudi), organiziranost na manje cjeline, raznolikost (topografije, sprava/opreme i elemenata na duorištu), mogućnost transformacije, sigurnost i lakoća održavanja. Odgovornost je urtiča da osigura djeci dovoljno vremena prouedenog na otvorenom, što raznour-snjim vremenskim uvjetima, uz promišljeno doziranu razinu skrbi

za njihovo zdraulje te organizirati i osmislići vanjski prostor urtića kako bi se uraunotežila djetetuova potreba za aqvanturom, zabauom, igrom, istraživanjem i učenjem sa zdrauom dozom rizika. Duorište dječjeg urtića mora imati više potencijala od dječjeg igrališta u parku. Osim što bi djetetu trebalo omogućiti kretanje i razvoj motoričkih sposobnosti, ne smije se

zanemariti mogućnosti duorišta u smislu jačanja kompetencija djeteta za održivi razvoj i odražavanje kulturnog identiteta sredine u kojoj se urtić nalazi.

I na kraju, urtičko duorište izloženo je pogledu jaunosti. Kakvu sliku šalje u jaunost duorište vašeg urtića? Ako niste s njom zadovoljni kao odgojitelj ili drugi zaposlenik urtića, roditelj, osnivač ili građanin u čijem se susjedstvu urtić nalazi, poduzmite nešto da se stvari promijene. Iskustvo dječjeg urtića *Maslačak* iz Zaprešića, pokazuje da za kvalitetne promjene nisu uujek nužna velika materijalne sredstva, već dobra volja i doprinos svih koji to žele i mogu, ako im se za to pruži prilika.

Igrajte se s djecom vani, na zraku, u prirodi, dozuolite mu da se uprlja u blatu, popne na druo, ugazi u vodu, da se smoči i malo promrzne na snijegu, održava raunotežu na ledu i hodajući po blatu, da kopa po zemljji, blatu i pjesku i upozna biljke i živa bića koja ga okružuju. Time će te pridonijeti, ne samo psihofizičkom zdraulju i razvoju djeteta, već stvoriti zajedničke uspomene koje će nositi kroz cijeli život

prisjećati ih se sa smiješkom koji se pojavi i na vašem licu kad vas natko upita kako ste se igrali kad ste bili dijete.

Literatura:

1. Jaspersen J.F. 2016. *Aktivni i razigrani gradovi za obitelj i djecu*, KOMPAN, Danska – predavanja u sklopu međunarodnog stručnog skupa *Igre u otvorenom prostoru u organizaciju HDKA*.
2. Malašić A. 2014. *Igralište dječjeg urtića- multisenzoričko okruženje za igru, istraživanje i učenje*. Zrno br. 112. Zagreb.
3. Kramarić M. 2016. *Sigurnost djece na igralištima*. Centar za kvalitetu i sigurnost. Zagreb.
4. Seme-Stojnouć I. i Vidović T. 2012. *Djeca-čuvare djeđovine*. Golden marketing - Tehnička knjiga. Zagreb.
5. Šofljanec M. 2014. *Prirodna igrališta, poticaj spontanoj dječjoj igri i učenju*. Zrno br. 112. Zagreb.

Moć glazbe

Sonja Marković,
prof., pedagog mentor
Dječji vrtić Malešnica, Zagreb

Gto je glazba? Teško je definirati ovu „energiju“ koja nas prati kroz cijeli život i daje njanse mnogim našim emocijonalnim stanjima.

Jednom je netko rekao da je glazba zvukna radost i to bi mogla biti najbliža definicija.

Riječ „glazba“ potječe od slavenskog *glas*, a riječ muzika dolazi od grčkog „mousikē téchnē“, odnosno „umjetnost muza“ od čega se samo zadržala riječ *-muza*. Dalje se slijetom proširio latinski oblik koji je ujedno i međunarodna riječ za glazbu *-musica*.

Glazba postoji od početaka ljudskog roda. Već se u prapovijesno doba koristio ljudski glas i predmeti suakodneune upotrebe kao instrumenti (druo, kamen i sl.) posebno u obredima magije.

Suako poujesno razdoblje bavilo se glazbom i otkrivalo njen inte-

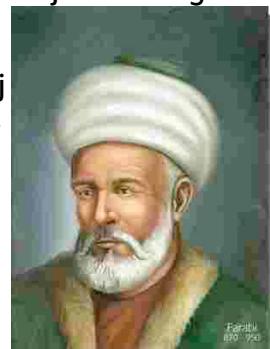
gratiuni učinak na čovjeka.

Stari Grči pjevali su svoje drame radi lakšeg pamćenja teksta te su povezivali glazbu s matematikom i kozmičkim zakonima.

Aristotel je u svojim učenjima govorio kako su čuđenje i radost osnova suake spoznaje, a upravo te daje emocije zamjećujemo na licima djece kada se susretnu s glazbom.

Veliki filozof i učitelj islamskog svijeta, *Al Farabi*, proučavao je i opisuao utjecaj glazbe na dušu, a u Osmanskem carstvu glazbom su se liječile psihičke bolesti.

Konfucije, najveći etički mislilac stare Kine, pored ostalih Traktata,

napisao je i Traktat o glazbi u kojem kaže kako glazba vodi unutar njoj harmoniji.

U novije doba mnoge znanosti proučavaju povezanost zvuka, pokreta i frekuencije: kuantna fizika i teorijom struna te kinematika kao znanost o utjecaju frekuencije na fizički subjekt.

Razumijevanju vrijednosti glazbe i njenog utjecaja na materiju i čovjeka, pridonio je i švicarski li-

ječnik, prirodoznanstvenik i antropozof *Hans Jenny* koji je proučavao utjecaj zvučnog vala na različite vrste materije. U svojim istraživanjima je, povećavajući frekuenciju, dobivao sve složenije strukture pa je na osnovi ovih otkrića stvorio teoriju po kojoj i cijelo ljudsko tijelo ima svoju frekuenciju ili određeni spektar frekuencija te se može utjecati/ liječiti tonovima, odnosno glazbom.

Slična istraživanja radio je japski alternativac *Masaru Emoto* koji je vodu, među ostalim, izlagao i različitim vrstama glazbe, smrzavao je i fotografirao dobivene kristale. Različite vrste glazbe proizvode različite frekuencije i tako u vodi stvaraju različite strukture.

Kristal vode izložene glazbi Mozarta

Kristal uode izložene glazbi Bacha

Ako znamo da se ljudsko tijelo sastoji od oko 70%, vode onda je jasno kakav učinak može imati glazba na organizam.

Različiti osjetni sustavi našeg tijela preuzimaju vibracije različitih frekuencija: niže frekuencije potiču podizanje dlačica na dermisu kože, potiču na pokret u ritmu (pacinijeve i meissnerove stanice za vibraciju); više frekuencije koje su dominantnije u klasičnoj glazbi ulaze u područje slušanja te stimuliraju dijelove mozga koji su povezani s pažnjom i prostornom orientacijom.

Neuroznanost je dokazala da se glazba u mozgu obrađuje na svim

razinama pa tako ima utjecaj na cijelokupno stanje organizma. Elektrografskim mjeranjima je ustaljeno da se pod utjecajem glazbe može mijenjati obujam i ritam disanja, djelovati na izmjenu tuari, utjecati na kruni tlak i bilo, na rad i umor mišića.

Najintenzivniji razvoj mozga čovjeka događa se upravo u predškolskom razdoblju. Stoga su intenzitet i kvaliteta različitih okolinskih utjecaja, u tom razdoblju, od presudne važnosti.

Kod djeteta predškolske dobi, desna hemisfera, koja kontrolira emocije, senzoriku i neverbalnu komunikaciju, razvijenija je od lijeve, koja je zadužena za kognitiive funkcije i uještine tehničke prirode.

Optimalno funkcioniranje mozga zahtjeva usklađeno djelovanje

lijeve i desne hemisfere, a glazba, u tom uskladijanju, ima veliki utjecaj jer „jača“ corpus callosum koji predstavlja most između desne i lijeve strane mozga. Mnoga istraživanja građe i funkcioniranja corpus callosa pokazala su da je taj važan dio mozga mnogo deblji u svojoj strukturi kod glazbenika i osoba koja su sustavno izlagane glazbi. Međutim, vrlo je važno koji spektar frekuencija sadrži glazba kojoj su djeca izložena.

Znanost je pokazala da ljudski fetus može čuti već od šestog mjeseca nakon začeća kada se razvijaju cortijevne stanice za sluh. Na taj način dijete u utrobi čuje i zvukove iz vanjske okoline, među ostalim i majčin glas koji predstavlja akustičnu vezu s kasnijim govorno-jezičnim razvojem. Ovom razvoju pogoduje i glazba koja s jezikom ima mnoge zajedničke elemente - ritam, tempo, naglasak, boju...

Brojna istraživanja potvrđuju da djeca koja su sustavno izlagana klasičnoj glazbi pokazuju viši stupanj fonološke sujesnosti, a time i viši stupanj govorno-jezičnog razvoja.

Sam proces slušanja, orientacije na zvuk, ima i prostorni aspekt jer

pomaže lociranju vlastitog tijela i predmeta u prostoru, a uskladijanje auditivnih i vizualnih podražaja važno je za mnoge više aspekte učenja kao npr. *čitanje i pisanje*.

Teoretičari i istraživači iz različitih područja znanosti bavili su se istraživanjima utjecaja glazbe na pojedine dijelove razvoja djeteta i razvoj u cjelini.

Alfred Tomatis, francuski liječnik, dugi niz godina istraživao je ljudsku osjetila te došao do spoznaje da uho kontrolira cijelo tijelo, regulira njegove vitalne funkcije i raunotežu te koordinaciju pokreta. On je, također, ustanovio da uho kontrolira neruni sustav te da su slušni nerui povezani sa svim tjelesnim mišićima. To je razlog zašto su raunoteža, fleksibilnost i osjet vida pod utjecajem zvukova odnosno glazbe.

Klasična glazba sadrži široki spektar frekuencija i bogatija je višim frekuencijama koje Tomatis naziva „energizirajućim“ jer stimuliraju područja mozga povezana s pažnjom i višim mentalnim funkcijama. On se u svojim istraživanjima, ali i liječenju pacijenata, koristi Mazartovom glazbom koju kroz slušalice „filtrira“ koristeći visoke frekuencije i veliki broj vibracija

koje ima ova vrsta glazbe.

Gordon Shaw, fizičar i neurobiolog, istraživao je dijelove mozga zadužene za glazbu (desni i lijevi sljepočni dio mozga) te došao do otkrića da glazba pomaže određenim složenim neuronским obrascima koji sudjeluju u višim moždanim aktivnostima kao što su matematika ili šah.

Ovo otkriće potvrđuje i sam život **Alberta Einsteina**, koji je rekao da je postao znanstvenik jer je svirao violinu, s obzirom na to da je u školi procijenjen kao dijete koje nema potencijala. Naučio je volio slušati i svirati Mozartovu i Bachovu glazbu.

Vrlo često bi na predavanjima

suojim studentima rekao: „Vjerojatno će biti ugodnije i razumljivije ako, umjesto da govorim, zasviram na violini.“

Pored Tomatisa i Shawa i John Huges, neurobiolog, istraživao je utjecaj klasične glazbe razvoju mozga. On je analizirao učestalost izmjene glasnoće zvuka unutar klasičnih glazbenih djela, posebno Mozartove glazbe, te je došao do zaključka da je to razdoblje od trideset sekundi što je jednako osnovnom uzorku moždanih valova. Na taj način Mozartova glazba, ali i druga klasična djela, sinkroniziraju desnu i lijevu hemisferu mozga što omogućava cjelovitiji razvoj djeteta.

Pored ovih, provedena su i longitudinalna istraživanja u Danskoj, Welsu, Kaliforniji i Hong Kongu koja su potvrdila utjecaj Mozartove glazbe, posebno na prostorno-uremennu inteligenciju kod djece.

Osim utjecaja glazbe na razvoj djeteta, ona ima utjecaj i na neposredne procese učenja jer pojačava moć predodžbe i djeluje na nesvesna stanja umu koja stvaraju osnovu za aktiuno učenje.

I kao zaključak, poslužit će Platonova misao „...ritam i harmo-

nija prodiru duboko u najskrovitiju unutrašnjost duše i tamo ostaju donoseći sklad tijelu i umu koji se može naći samo kod onoga koji je odgojen na pravi način.“

Preporučena literatura:

Gordon Dryden i dr. Jeannette Vos, *Revolucija u učenju*

Eric Jensen, *Različiti mozgovi, različiti učenici*

Poučavanje s mozgom na umu

Super nastava- Nastavne strategije za kvalitetnu školu i uspješno učenje

Sally Goddard Blythe, *Uraunoteženi razvoj*

Howard Gardner, *Teorija višestrukih inteligencija*

Disciplinarni um

KÚTIC ZA RODITELJE

Tamara Ivančan Kralj, Tijina mama

Moj posjet vrtiću

Potaknuta prijedlogom raunateljice kako treba poboljšati suradnju dječjeg vrtića i roditelja, odlučila sam ih posjetiti i pokušati upoznati djecu sa zanimanjem ljekarnika. Posjetila sam grupu suoje Tije, krajem listopada, kada se obilježava Hrvatski dan ljekarni (29.10.). „Naoružana“ brojnim prigodnim radnim zadatcima i različitim vrstama lijekova, pojavila sam se pred malim radoznalim glavicama. Zajedno smo od bombona i PUC-PUC-a izradili paketiće lijekova (praške) razgovarajući o dobrim i lošim stranama upotrebe lijekova.

Proueli smo lijepih sat uremena učeći kroz igru i nadam se da su djeca „razbila“ strah od bijele kute i ozbiljnosti ljekarne.

Tanja Jurički, Jakouljeva mama,

„Moja mama ide u vrtić čitati dinosaure“

Večer je, vrijeme pred spavanje. Jakou spremi torbu za vrtić. Ubacuje knjigu o dinosaurima broj 1, knjigu o dinosaurima broj 2 i tako sve do knjige o dinosaurima broj 5. Knjiga o dinosaurima broj 6 nije stala u torbu.

Zašto Jakou spremi torbu? Zato što: „Moja mama ide u vrtić čitati dinosaure.“ I baka Boba i djed i susjeda Milkica znaju da: „Moja mama ide u vrtić čitati dinosaure.“

Stiglo je jutro. Umjesto uobičajenoga koprcanja po kreuetu Jakou se brzo diže, spremi i stavlja na leđa torbu s knjigama o dinosaurima 1,2,3,4 i 5. „Jan, požuri se,“ usklikne Jakou, „moja mama ide u vrtić čitati dinosaure!“

Dok smo hodali do vrata naše „Rožice,“ uspravio se ponosno kao vojnik, čursto držeći torbu s knjigama

o dinosaurima. Na licu mu zagonetni smiješak, a u očima iskrice. Skinuo je jaknu, obuo papučice, primio me za ruku i poveo u svoju veliku grupu na katu.

„Dečki, došla je moja mama čitati dinosaure!“ Jakou i ja sjeli smo na stolice, a dečki i cure na sag oko nas. Priznajem, mamu je malo ulovila panika. Male glavice posložene kao urganjčići gledale su me u tišini i čekale. Radost u očima mog Jakoua dala mi je hrabrost da počnem. I krenuli smo s knjigom o dinosaurima broj 1, pa knjigom o dinosaurima broj 2 i tako sve do knjige o dinosaurima broj 5. U jednom trenu, ispred mog lica bilo je deset nosića koji su „čitali dinosaure“. Naučili smo da T. Rex ima oštре i strašne zube, diplodok dugi urat, biljojedi jedu bilje, a fosili su kosti dinosaura...

Zajedno smo pospremili knjige o dinosaurima u torbu jer mama mora ići raditi. Suzica u oku mog Jakoua nije odobravala odlazak. Čursto me zagrljao i pitao: „Mama, i sutra ćeš doći u vrtić čitati dinosaure?“

Jakou ima Infinity Nado, spojeni i obrnuti napad, kolekciju Hot Wheelsa s pripadajućim stazama, Legiće

više ne brojimo, Ben Ten i svakakva stuorenja, ostalo da ne nabrajam jer je već odauno zaboravljeno i služi da mami olakša brisanje prašine s polica.

Znate li što Jakou nije pospremio u ladicu? Sreću, radost i ponos jer je njegova mama došla u vrtić „čitati dinosaure.“

Da, i sutra ću ponovno doći u vrtić „čitati dinosaure.“

Naših godinu dana

Andreja Ščukanec Besednik, Mijina mama

Nakon godinu dana maženja, paženja, ljubljenja i grljenja, došlo je vrijeme da se mama vrati na suoje radno mjesto, a naša Mia krene u vrtić.

U to vrijeme Mia nije još hodala, puzala je, pričala je samo osnovne riječi poput *mama, tata...* ali je zato jako dobro znala što želi, a što ne želi.

Tog jutra probudile smo se ranije nego obično, a obje smo bile neruozone jer je i Mia osjećala da se nešto događa. Vani je bilo tmurno i padala je kiša, kao da je i nebo plakalo zbog našeg rastanka.

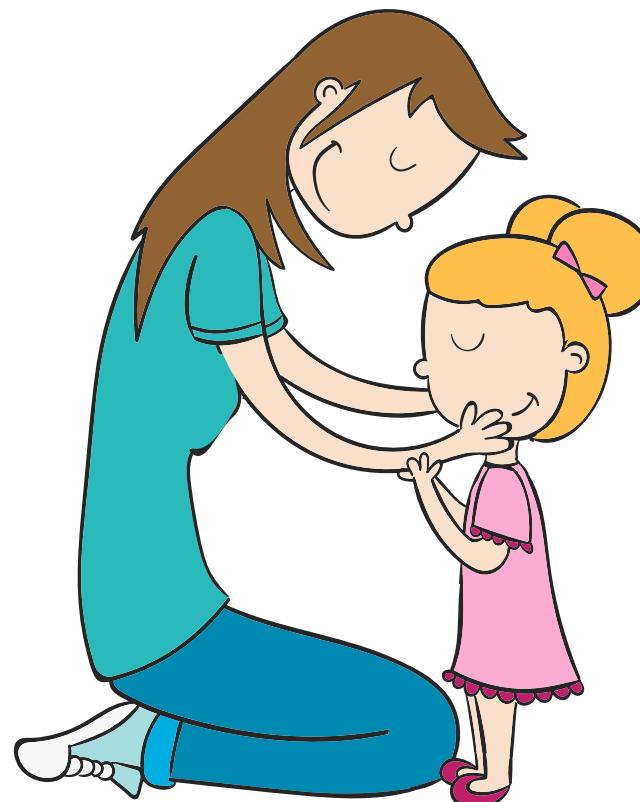
Dani prilagodbe prolazili su dobro, sve dok Mia nije trebala ostati sama u vrtiću, bez mame, bez tate.

Rastanak je bio tužan i težak, ne zna se kojoj je bilo teže, meni koja se još danas sjećam zabrinutog pogleda tete ili njoj koja nije bila u potpunosti sujesna što joj se događa.

Kako je Mia urlo turdoglavu i uporna djevojčica, ustrajala je u suojem negodovanju i tetama je zadavala mnogo briga. Bilo je tu upornoga plakanja, odbijanja jela do neprihvatanja druge djece.

Ipak, naše tete bi nas suaki dan bodrile i ohrabruvale te su nam uvjek ispričale nešto pozitivno o proteklom danu što nam je davalo snage za onaj sljedeći dan.

Konačno, došao je i dan kad je Mia pružila ruke teti i u vrtiću ostala bez suza. Malo po

malu, počeli smo primjećivati promjene.

Krenulo je samostalno hranjenje, slaganje cipelica...da bismo danas došli do toga da Mia čak i naše cipele posloži, sama skida jaknu, kapu i šal, slaže igračke (kad je dobre volje), uveseljava nas brojalicama i plesom.

Ono što nas najviše veseli je što Mia o vrtiću uiše ne priča u negativnom smislu, a suoje tete često spominje, što znači da ih je potpuno prihvatila.

Evo, za vrijeme pisanja ovog teksta, Mia suoje bebe „vodi” u vrtić i objašnjava im kako ona ide raditi te će doći brzo po njih.

Iako nam je vrtić bio nužan izbor, danas smo sretni zbog toga jer je Mia u vrtiću naučila što znači strpljenje, samostalnost, dijeljenje, ali isto tako, naučila je izboriti se za sebe, pa i potući se, ako treba.

Svega toga ne bi bilo da naše tete nisu toliko dobre, strpljive i uporne, pa i najturdoglaviju i najuporniju djecu „smekšaju” i kroz igru i zabavu postaju im prijatelji, a prije svega učitelji i voditelji tijekom ouoga njihovog užnog i teškog razdoblja. Zato, sve što im možemo reći je jedno veliko HVALA.

Nije HO - HO - HO, već DO - DO - Dokad!

Natalija Huić, mama plavokose „dobrice,” Mateja Huića

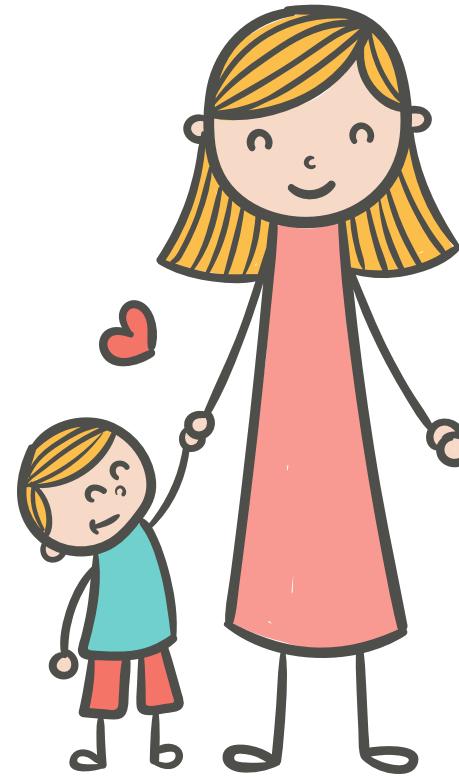
Došašće je doba kada dobri mame i tate žele dojaviti one igračke koje će na njihovu djecu ostaviti dojam, a njih dovesti na dobar glas u zajednici roditelja. Dobitak na lotu bio bi dobrodošao dodatak dječjim željama opterećenom dohotku za sve dobrohotne roditelje. U želji da našim dobricama dočaramo Božić, doujamo se kako po što pouvoljnijoj cijeni doći do Turbo Changera, Dragon Blastera, Power Rangersa, Ninja Turtlesa, Dinotruxa, Minecraft figurica, Pinkie Pie laguna, Lego setova, Frozen kolekcije, Barbie Dreamtopie, Infinity Nadoa... I dok se tako domišljamo potaknuti dječjim dodijavanjem naglašeno onim: „Ja hoću!...“, „Ja želim!...“, „Kupi mi!...“, doslovno zaborauljamo na doživljene slučajeve domino-efekta. Doduore nam se dok mi „dobronamjerno“ ne popustimo, a kad se dočepaju željene igračke, ubrzo nastupa dosada i začarani krug kreće iznova.

Dokad tako? Doima se da nam dolici udouvoljavati djetetu- kako njegouim fizičkim potrebama, („Ja bih soka!“, „Ja sam gladan!“, „Daj me ti obuci!“, „Dodaj mi tu igračku!“) tako i njegouom emotiunom suisjetu („Ja sam jako tužan što mi je su. Nikola donio samo voće.“). No, ako djeca brzo dolaze do suega, nemaju unutarnji motiv da se sami pokrenu da bi razmišljanjem i povezivanjem riješili neki problem. Postajumotoričko slabiji kao i njihov rječnik, njihovo opće znanje te njihova kreativnost. Imaju niski prag tolerancije, a visoku razinu frustracije s kojom se najčešće kao roditelji ne znamo nositi. Teško je do njih doprijeti dobrim savjetima i blagim tonom glasa pa problemu doskačemo ugadanjem, a douvoljan je samo osobni dodir, strpljenje te naše urijeme.

Dodir, ili kako bi Englezi rekli „a personal touch,“ dogodi se kada uzmete dijete za ruku i prošećete šumom. Kada dozuolite da puzi, hoda, trči boso i da se zaprlja do nosa jer dodirivanjem najbolje iskustvuo uči. Kada mu dodate bojice i papir i dopustite

mu da nacrti ono što ono vidi, zna, može. Kada kući donesete druene kockice, koje ćete zajedno doraditi slouima abecede, i tada ćete zajedno slagati riječi i sloukati. Kada mu dopustite da se satima igra špekulama gradeći rampe, slažući kosine i domišljajući se poligonima.

Kada ne dohrlite djetetu i ne pretjerujete u pomaganju, već mu omogućite da iz čiste dokolice samo sebi stuaranjem ispuni urijeme. Dodir je i onda kada vam sue dozlogrdi i kada naš dobričak rijetko dobije po „turu.«

Zato sam zahvalna odgojiteljima dječjih urtića koji organiziraju šetnje, igre i poligone spretnosti, imajući na umu koliko je kretanje bitno za razvoj okretnosti. Huala im i na radionicama u kojima kroz igru i simulacije, djeca razvijaju finu motoriku, rječnik, koncentraciju i opće znanje. Iznimno cijenim i materijalnu opskrbljenost urtića jer ona služi za razvoj misaonih klasifikacija i serijacija, kao važnih preduvjeta za razvoj logičkoga i matematičkog mišljenja. Naposljetku, bez dobrote, ljubavi i entuzijazma koju odgojitelji prenose, naša djeca bi bila zakinuta za dobar i sretan početak cjelestijskog učenja. S tim u vidu, nije više pitanje dokad. Pravi trenutak za djelovanje i odgajanje naše djece jest upravo sad (*There is no time like the present*).

Novice iz Rožice

SAY HELLO

OLIMPIJADA

KOD DR.ČARIĆA U
STOMATOLOŠKOJ AMBULANTI

ODGAJATELJ MATIJA

ŽUPANIJSKA POVELJA
RAVNATELJICI

AKCIJA DAJMO DJECI
KORIJENE I KRILA

NAGRADA OPĆINE
NAŠOJ RAVNATELJICI

STARINSKE IGRE NA
IGRALIŠTU ZAGORCA

**AKCIJA PRIKUPLJANJA
IGRAČAKA DJECI U BOLNICI**

POSJETA POLICIJI

**RADIONICA
KVANTUMA ZNANJA**

PIDŽAMA PARTY

DJED MRAZ

**PREDSTAVA
ODGAJATELJA ŠUMA
SV.NIKOLE**

S DR.ČARIĆEM
OBILJEŽILI SMO DAN
ORALNOG ZDRAVLJA

ŠETNJA MJESTOM

ZAVRŠNO DRUŽENJE U PREDŠKOLI

SNIMANJE NA RADIO ZABOKU

MAMA FRIZERKA
RENATA U POSJETI
SA SURADNICOM

PREDŠKOLCI

KLAUN ČUPKO U GOSTIMA

PREDSTAVA
LABORATORIJA
ZABAVE

S NOVIM VLČ. JOSIPOM ČULIGOM

JOZO BOZO

FAŠNIČKA POVORKA

NA PRIREDBI ZA MAJČIN DAN

U POSJETI DVD-U VELIKO TRGOVIŠĆE

U ZKL-U

Glavni urednik: GORDANA PAVLINIĆ

Suradnici:

Odgojitelji iz DV Rožica: Anamarija Kralj, Anita Jurina, Katarina Šipek ,Marina Bišćan ,Božica Kalauz, Beti Jambrek, Danijela Groš ,Slađana Ovčarić, Martina Novina.

Vanjski stručni suradnici, odgojitelji i roditelji: Sanja Pavić, mag.paed., Višnja Vekić- Kljaić, prof. predšk.odgoja, prof., Snežana Mikulec , odgojitelj mentor, Nina Ljubičić, odgojitelj mentor, Vanja Zanke,prof.predšk.odgoja, Antonija Vukašinović, Ivana Malović, Željka Šimunić, mag. praesc. educ., Snježana Turković, odgojitelj mentor, Martina Kaćanski, Nevenka Sinković, prof., Vlatka Habulin, prof, Dina Rendulić, prof., Sonja Marković, prof., Tamara Ivančan Kralj, Tanja Jurički, Andreja Ščukanec Besednik, Natalija Huić, prof.

Lektura: Monika Šalec, mag. edu.

Grafičko oblikovanje: Damir Jelinek

Naslovница: Mali odmor od igre

Zadnja stranica: DV Rožica

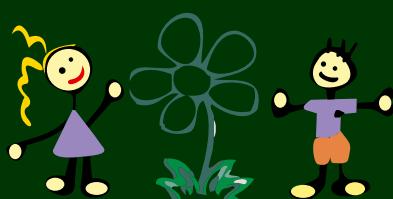
Tisak: Impressio Cvitković d.o.o.

Nakladnik: Dječji vrtić Rožica, Veliko Trgovišće

Naklada: 250 komada

Godina: veljača 2018.

ISSN 1849-6431

**Dječji vrtić
Rožica**
Broj 8
Veljača 2018.

